

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

25 martie 2021 *

„Trimitere preliminară – Sisteme de garantare a depozitelor – Directiva 94/19/CE – Articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) – Articolul 7 alineatul 6 – Articolul 10 alineatul 1 – Noțiunea de «depozit indisponibil» – Constatarea indisponibilității depozitului – Autoritate competentă – Dreptul deponentului la despăgubire – Clauză contractuală contrară Directivei 94/19 – Principiul supremației dreptului Uniunii – Sistemul european de supraveghere financiară – Autoritatea bancară europeană (ABE) – Regulamentul (UE) nr. 1093/2010 – Articolul 1 alineatul (2) – Articolul 4 punctul 2 subpunctul (iii) – Articolul 17 alineatul (3) – Recomandarea ABE către o autoritate bancară națională cu privire la măsurile care trebuie luate pentru a se conforma Directivei 94/19 – Efecte juridice – Validitate – Reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit – Directiva 2001/24/CE – Articolul 2 a șaptea liniuță – Noțiunea de «măsuri de reorganizare» – Compatibilitate cu articolul 17 alineatul (1) și cu articolul 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Răspunderea statelor membre în cazul încălcării dreptului Uniunii – Condiții – Încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii – Autonomia procedurală a statelor membre – Principiul cooperării loiale – Articolul 4 alineatul (3) TUE – Principiile efectivității și echivalenței”

În cauza C-501/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Administrativen sad Sofia-grad (Tribunalul Administrativ din Sofia, Bulgaria), prin decizia din 17 iulie 2018, primită de Curte la 30 iulie 2018, în procedura

BT

împotriva

Balgarska Narodna Banka,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, domnii N. Piçarra (raportor), D. Šváby și S. Rodin și doamna K. Jürimäe, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

* Limba de procedură: bulgara.

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Balgarska Narodna Banka, de A. Kalaydzhev, avocat;
- pentru Comisia Europeană, inițial de H. Krämer, Y. Marinova și A. Steiblytė, ulterior de Y. Marinova și A. Steiblytė, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 septembrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea

- articolului 1 punctul 3 subpunctul (i), a articolului 7 alineatul (6) și a articolului 10 alineatul (1) din Directiva 94/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 1994 privind sistemele de garantare a depozitelor (JO 1994, L 135, p. 5, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 163), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/14/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2009 (JO 2009, L 68, p. 3) (denumită în continuare „Directiva 94/19”);
- articolului 4 punctul 2 subpunctul (iii), a articolului 17 alineatul (3) și a articolului 26 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea bancară europeană), de modificare a Deciziei nr. 716/2009/CE și de abrogare a Deciziei 2009/78/CE a Comisiei (JO 2010, L 331, p. 12);
- articolului 2 a șaptea liniuță din Directiva 2001/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 aprilie 2001 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit (JO 2001, L 125, p. 15, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 34), în lumina articolului 17 alineatul (1) și a articolului 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”);
- principiului răspunderii statelor membre pentru prejudiciile cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii;
- articolului 4 alineatul (3) TUE coroborat cu principiile autonomiei procedurale a statelor membre, echivalenței și efectivității,

precum și validitatea Recomandării EBA/REC/2014/02 a Autorității bancare europene (ABE) din 17 octombrie 2014, adresată Balgarska Narodna Banka (Banca Națională bulgară, denumită în continuare „BNB”), și Fond za garantirane na vlogovete v bankite (Fondul de garantare a depozitelor bancare, denumit în continuare „FGVB”), cu privire la măsurile necesare pentru a se conforma Directivei 94/19/CE.

- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între BT, pe de o parte, și BNB, pe de altă parte, în legătură cu o cerere de reparare a prejudiciului pe care BT consideră că l-a suferit ca urmare a mai multor acțiuni și omisiuni ale BNB în cadrul măsurilor de supraveghere luate împotriva Korporativna targovska banka AD (denumită în continuare „KTB”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 94/19

- 3 Directiva 94/19 a fost abrogată și înlocuită prin Directiva 2014/49/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind schemele de garantare a depozitelor (JO 2014, L 173, p. 149). Întrucât această abrogare a intrat în vigoare începând cu data de 4 iulie 2015, Directiva 94/19 rămâne aplicabilă în cauza principală.
- 4 Primul, al doilea, al optulea, al nouălea, al douăzeci și patru și al douăzeci și cincilea considerent ale Directivei 94/19 enunță următoarele:

„[În conformitate cu obiectivele tratatului, dezvoltarea armonioasă a activităților instituțiilor de credit din cadrul Comunității ar trebui promovată prin eliminarea tuturor restricțiilor privind dreptul de stabilire și libertatea de a furniza servicii, consolidând în același timp stabilitatea sistemului bancar și protecția depunătorilor;

[...] în condițiile eliminării restricțiilor privind activitățile instituțiilor de credit, ar trebui acordată atenția necesară situației care ar putea apărea în cazul în care depozitele plasate la o instituție de credit care are sucursale în alte state membre ar deveni indisponibile; [...] este indispensabilă asigurarea unui nivel minim armonizat al protecției depozitelor, indiferent de locul în care acestea sunt plasate în cadrul Comunității; [...] această protecție a depozitelor este la fel de importantă pentru realizarea pieței bancare unice ca și regulile prudențiale;

[...]

[...] armonizarea trebuie să se limiteze la elementele principale ale sistemelor de garantare a depozitelor și trebuie să asigure, într-o perioadă de timp foarte scurtă, vărsământul cu titlu de garanție calculat pe baza unui nivel minim armonizat;

[...] sistemele de garantare a depozitelor trebuie să intervină de îndată ce depozitele devin indisponibile;

[...]

[...] prezenta directivă nu poate avea drept rezultat faptul că statele membre sau autoritățile lor competente sunt răspunzătoare față de depunători, în măsura în care au asigurat introducerea și recunoașterea oficială a unuia sau a mai multe sisteme de garantare a depozitelor sau a uneia sau a mai multe instituții de credit care să asigure compensarea sau protejarea depunătorilor, potrivit condițiilor prevăzute în prezenta directivă;

[...] garantarea depozitelor este un element esențial pentru finalizarea pieței interne și o completare indispensabilă pentru sistemul de supraveghere a instituțiilor de credit, datorită solidarității pe care o creează între toate instituțiile care operează în cadrul unei anumite piețe financiare în cazul în care una dintre acestea se află în dificultate.”

5 Articolul 1 din această directivă prevede:

„În sensul prezentei directive:

1. «*depozit*» înseamnă orice sold creditor rezultat din fondurile rămase într-un cont sau din situații temporare care derivă din operațiuni bancare normale și pe care o instituție de credit trebuie să îl plătească în conformitate cu condițiile legale și contractuale aplicabile, precum și orice creanță evidențiată printr-un titlu de creanță emis de o instituție de credit;

[...]

3. «*depozit indisponibil*» înseamnă un depozit datorat și exigibil care nu a fost plătit de către o instituție de credit în condițiile legale și contractuale care îi sunt aplicabile, dacă:
 - (i) autoritățile competente au constatat că, din punctul lor de vedere, instituția de credit în cauză pare să nu fie capabilă, pentru moment și din motive legate direct de situația sa financiară, să plătească depozitul și să nu aibă, pe termen scurt, nicio perspectivă de a putea să o facă.

Autoritățile competente fac această constatare cât mai curând posibil și în orice caz nu mai târziu de cinci zile lucrătoare de la data la care au stabilit pentru prima oară că acea instituție de credit nu a plătit depozitele datorate și exigibile; [...]

[...]”

6 Articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima teză și alineatul (2) din directiva menționată prevede:

„(1) Fiecare stat membru asigură că pe teritoriul său sunt introduse și recunoscute oficial unul sau mai multe sisteme de garantare a depozitelor. [...]

[...]

(2) În cazul în care o instituție de credit nu se conformează obligațiilor care îi revin în calitate de membră a unui sistem de garantare a depozitelor, sunt notificate autoritățile competente care au emis autorizația și care, în colaborare cu sistemul de garantare, adoptă toate măsurile necesare, inclusiv impunerea de sancțiuni, pentru a se asigura că instituția de credit își respectă obligațiile.”

7 Articolul 7 alineatele (1a), (2) și (6) din această directivă prevede:

„(1a) Până la 31 decembrie 2010, statele membre se asigură că nivelul de garantare pentru depozitele agregate ale fiecărui deponent este stabilit la 100 000 [de euro] în caz de indisponibilitate a depozitelor.

[...]

(2) Statele membre pot prevedea ca anumiți depunători sau anumite depozite să fie excluse de la aplicarea garanției sau să le fie acordat un nivel mai redus al garanției. [...]

[...]

(6) Statele membre asigură că drepturile depunătorilor la compensație pot face obiectul unei acțiuni a depunătorului împotriva sistemului de garantare a depozitelor.”

8 Conform articolului 10 alineatul (1) din Directiva 94/19:

„Sistemele de garantare a depozitelor trebuie să poată plăti creanțele, verificate în mod corespunzător, ale deponenților, aferente depozitelor indisponibile în termen de douăzeci de zile lucrătoare de la data la care autoritățile competente relevante efectuează o constatare în conformitate cu articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) [...]”

Regulamentul nr. 1093/2010

9 Considerentele (27)-(29) ale Regulamentului nr. 1093/2010 au următorul cuprins:

„(27) Garantarea aplicării corecte și integrale a dreptului Uniunii este o premisă esențială pentru integritatea, transparența, eficiența și buna funcționare a piețelor financiare, pentru stabilitatea sistemului financiar și pentru existența unor condiții neutre de concurență pentru instituțiile financiare din Uniune. Prin urmare, ar trebui instituit un mecanism prin care [ABE] să abordeze cazurile de neaplicare a dreptului Uniunii sau de aplicare incorectă a acestuia, care constituie o încălcare a dreptului Uniunii. Acest mecanism ar trebui să se aplice în domeniile în care dreptul Uniunii definește obligații clare și necondiționate.

(28) Pentru a permite un răspuns proporțional în cazurile de aplicare incorectă sau insuficientă a dreptului Uniunii, ar trebui să se aplice un mecanism în trei etape. În primul rând, [ABE] ar trebui să fie împuternicită să ancheteze aplicarea care se pretinde a fi incorectă sau insuficientă a obligațiilor prevăzute de dreptul Uniunii de către autoritățile naționale în practica de supraveghere a acestora, anchetă care să se încheie cu o recomandare. În al doilea rând, atunci când autoritatea națională competentă nu dă curs recomandării, Comisia ar trebui să fie împuternicită să emită un aviz formal ținând seama de recomandarea [ABE], prin care să solicite autorității competente să ia măsurile necesare pentru a asigura conformitatea cu dreptul Uniunii.

(29) În al treilea rând, pentru a surmonta situațiile excepționale de lipsă persistentă de acțiune din partea autorității competente în cauză, [ABE] ar trebui împuternicită, în ultimă instanță, să adopte decizii adresate instituțiilor financiare individuale. Această competență ar trebui să se limiteze la circumstanțe excepționale în care o autoritate competentă nu respectă avizul formal care îi este adresat și în care dreptul Uniunii este direct aplicabil instituțiilor financiare în temeiul reglementărilor existente sau viitoare la nivelul Uniunii.”

10 Potrivit articolului 1 alineatul (2) din acest regulament, ABE acționează în conformitate cu competențele pe care i le conferă acest regulament și în domeniul de aplicare, printre altele, al Directivei 94/19, în măsura în care aceasta se aplică instituțiilor de credit și instituțiilor financiare, precum și autorităților competente însărcinate cu supravegherea lor.

11 Articolul 4 din regulamentul menționat prevede:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[...]

2. «autorități competente» înseamnă:

[...]

- (iii) în ceea ce privește sistemele de garantare a depozitelor, organismele care administrează aceste sisteme, în temeiul Directivei [94/19], sau autoritățile publice care supraveghează aceste sisteme, în temeiul respectivei directive, în cazul în care funcționarea sistemelor de garantare a depozitelor este administrată de o societate privată.”

12 Articolul 17 din Regulamentul nr. 1093/2010, intitulat „Încălcarea dreptului Uniunii”, prevede:

„(1) Atunci când o autoritate competentă nu a aplicat actele menționate la articolul 1 alineatul (2) sau le-a aplicat într-un mod care pare să constituie o încălcare a legislației Uniunii, inclusiv standardele tehnice de reglementare și standardele tehnice de punere în aplicare stabilite în conformitate cu articolele 10-15, în special prin negarantarea faptului că o instituție financiară îndeplinește cerințele stabilite în respectivele acte, [ABE] acționează în conformitate cu competențele prevăzute la alineatele (2), (3) și (6) ale prezentului articol.

(2) La cererea uneia sau mai multor autorități competente, a Parlamentului European, a Consiliului, a Comisiei, a Grupului părților interesate din domeniul bancar sau din proprie inițiativă și după ce a informat autoritatea competentă vizată, [ABE] poate ancheta pretinsa încălcare sau neaplicare a dreptului Uniunii.

[...]

(3) Cel târziu în termen de două luni de la demararea anchetei, [ABE] poate adresa autorității competente în cauză o recomandare precizând măsurile necesare în vederea respectării dreptului Uniunii.

[...]

(6) Fără a aduce atingere competențelor care revin Comisiei în temeiul articolului 258 din TFUE, atunci când o autoritate competentă nu respectă avizul formal menționat la alineatul (4) în termenul menționat în avizul formal și când este necesară remedierea promptă a nerespectării în vederea menținerii sau restabilirii condițiilor neutre de concurență de pe piață sau în vederea garantării bunei funcționări și a integrității sistemului financiar, [ABE] poate adopta, în cazul în care cerințele relevante prevăzute de actele menționate la articolul 1 alineatul (2) se aplică direct instituțiilor financiare, o decizie individuală adresată unei instituții financiare prin care să-i impună acestuia să ia măsurile necesare pentru a se conforma obligațiilor sale în temeiul dreptului Uniunii, inclusiv încetarea oricărei activități.

[...]

(7) Deciziile adoptate în temeiul alineatului (6) prevalează asupra oricărei decizii adoptate anterior de autoritățile competente cu privire la aceeași chestiune.

[...]”

Directiva 2001/24

13 Considerentele (2), (5) și (6) ale Directivei 2001/24 au următorul cuprins:

„(2) Simultan cu eliminarea [oricărui obstacol în calea libertății de stabilire și a libertății de a presta servicii în cadrul Uniunii], ar trebui să se ia în considerare situația care ar putea să apară în cazul în care o instituție de credit are dificultăți, în special dacă instituția respectivă are sucursale în alte state membre.

[...]

(5) Adoptarea Directivei [94/19], care introduce principiul de apartenență obligatorie a instituțiilor de credit la un sistem de garantare din statul membru de origine, evidențiază și mai clar necesitatea recunoașterii reciproce a măsurilor de reorganizare și a procedurilor de lichidare.

- (6) Autoritățile administrative sau judiciare ale statului membru de origine trebuie să aibă competențe exclusive privind hotărârea și aplicarea măsurilor de reorganizare prevăzute de legislația și de uzanțele în vigoare în acest stat membru. Datorită dificultății armonizării legislațiilor și uzanțelor din statele membre, este necesar să se instituie recunoașterea reciprocă de către statele membre a măsurilor luate de către fiecare dintre acestea, pentru refacerea viabilității instituțiilor de credit autorizate.”
- 14 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din această directivă, ea „se aplică instituțiilor de credit și sucursalelor acestora înființate în statele membre, altele decât cele în care au sediul statutar, astfel cum sunt definite la articolul 1 punctele (1) și (3) din Directiva 2000/12/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 20 martie 2000 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit (JO 2000, L 126, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 3, p. 198)], sub rezerva condițiilor și scutirilor prevăzute la articolul 2 alineatul (3) din [această din urmă directivă]”.
- 15 Articolul 2 a șaptea liniuță din Directiva 2001/24 definește „măsurile de reorganizare” ca fiind cele „destinate să mențină sau să restabilească situația financiară a unei instituții de credit și care ar putea afecta drepturile preexistente ale terților, inclusiv măsuri care implică posibilitatea unei suspendări a plăților, o suspendare a măsurilor de executare sau o reducere a creanțelor”.
- 16 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Adoptarea măsurilor de reorganizare – legea aplicabilă”, prevede:

„(1) Autoritățile administrative sau judiciare ale statului membru de origine sunt singurele competente să decidă cu privire la punerea în aplicare a uneia sau mai multor măsuri de reorganizare într-o instituție de credit, inclusiv în sucursalele stabilite în alte state membre.

(2) Măsurile de reorganizare se aplică în conformitate cu actele cu putere de lege, normele administrative și procedurile aplicabile în statul membru de origine, cu excepția cazului în care prezenta directivă prevede altfel.

[...]

Măsurile de reorganizare produc efecte în întreaga [Uniune] din momentul în care produc efecte în statul membru în care au fost luate.”

Recomandarea EBA/REC/2014/02

- 17 În considerentul (25) al Recomandării EBA/REC/2014/02, ABE a constatat că BNB încalcă dreptul Uniunii prin faptul că nu a constatat indisponibilitatea depozitelor deținute de KTB, în conformitate cu articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 și prin suspendarea executării tuturor obligațiilor KTB, cu consecința de a împiedica deponenții să aibă acces la depozitele garantate prin intermediul sistemului prevăzut de această directivă.
- 18 Potrivit considerentului (27) al acestei recomandări, deși niciun act explicit nu a constatat indisponibilitatea depozitelor KTB, în sensul acestei dispoziții, o asemenea constatare era inerentă deciziei BNB din 20 iunie 2014 de a plasa KTB sub supraveghere specială și de a suspenda obligațiile acesteia.
- 19 La punctul 1 din recomandarea menționată, ABE a solicitat BNB și FGVB să adopte, în conformitate cu articolul 4 alineatul (3) TUE, toate măsurile adecvate pentru a asigura respectarea obligațiilor lor în temeiul articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) și al articolului 10 alineatele (2) și (3) din Directiva 94/19, inclusiv prin interpretarea, în măsura posibilului, a dreptului național în conformitate cu aceste dispoziții.

- 20 Pe de altă parte, la punctele 2 și 3 din aceeași recomandare, ABE a solicitat BNB să se asigure ca, până la 21 octombrie 2014, deponenții să aibă acces la quantumurile garantate ale depozitelor lor la KTB, fie eliminând sau limitând restricția privind accesul la depozite care rezultă din măsurile de supraveghere, fie recurgând la constatarea menționată la articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19. În cazul în care BNB nu ar lua niciuna dintre aceste măsuri în termenul indicat, ABE a solicitat FGVB să verifice creanțele deponenților la KTB și să restituie quantumurile garantate ale acestor depozite, conform articolului 10 din Directiva 94/19, din moment ce măsurile de supraveghere specială luate în privința KTB prin decizia menționată la punctul 18 din prezenta hotărâre echivalau cu constatarea indisponibilității depozitelor menționate, în sensul articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19.

Dreptul bulgar

Legea privind garantarea depozitelor bancare

- 21 Potrivit articolului 1 din aceasta, *Zakon za garantirane na vlogovete v bankite* (Legea privind garantarea depozitelor bancare) (DV nr. 49 din 29 aprilie 1998), care a transpus Directivele 94/19 și 2009/14 în ordinea juridică bulgară, „reglementează instituirea, misiunile și activitatea [FGVB], precum și procedura de rambursare a depozitelor în limita nivelului garantat”.
- 22 Articolul 4 alineatele (1) și (2) din această lege prevede:

„(1) [FGVB] garantează rambursarea integrală a sumelor corespunzătoare depozitelor unei persoane la o bancă, indiferent de numărul și de quantumul acestora, până la concurența a 196 000 [de leva bulgărești (BGN) (aproximativ 100 000 de euro)].

(2) Suma menționată cuprinde de asemenea dobânzile scadente la data deciziei adoptate de [BNB] în temeiul articolului 23 alineatul (1).”

- 23 Articolul 23 din aceeași lege are următorul cuprins:

„(1) [FGVB] plătește datoriile băncii în cauză către deponenții acesteia până la concurența plafonului de garantare în cazul în care [BNB] a revocat autorizația bancară a băncii comerciale.

[...]

(3) În termen de trei zile lucrătoare de la data deciziei [BNB] în temeiul alineatului (1), curatorul, lichidatorul sau administratorul judiciar desemnat este obligat să prezinte consiliului de administrație al [FGVB] informații privind depozitele la bancă.

[...]

(10) În conformitate cu legislația în vigoare, deponenții își valorifică creanțele care depășesc suma primită de la [FGVB] asupra patrimoniului băncii.

[...]”

Legea privind instituțiile de credit

- 24 Articolul 36 din Zakon za kreditnite institutsii (Legea privind instituțiile de credit) (DV nr. 59 din 21 iulie 2006) prevede:

„[...]

(2) [BNB] revocă în mod obligatoriu autorizația eliberată unei bănci din cauza insolvabilității acesteia atunci când:

1. nu își mai execută, de peste șapte zile lucrătoare, angajamentul pecuniar devenit exigibil, dacă acest lucru este direct legat de situația financiară a acestei bănci, iar [BNB] apreciază că aceasta nu își va putea executa angajamentele pecuniare devenite exigibile într-un termen acceptabil sau
2. capitalurile sale proprii au o valoare negativă.

(3) [BNB] ia decizia prevăzută la alineatul (2) în termen de cinci zile lucrătoare de la constatarea stării de insolvență.

[...]

(7) Prin revocarea autorizației, activitatea băncii încetează și se realizează lichidarea forțată a acesteia.

[...]”

- 25 Articolul 79 alineatul (8) din legea menționată prevede:

„[BNB], organele sale și persoanele împuternicite de acestea nu răspund pentru prejudiciile cauzate în exercitarea sarcinilor lor de supraveghere, cu excepția cazului când au acționat cu intenție.”

- 26 Articolul 115 din Legea privind instituțiile de credit are următorul cuprins:

„(1) În scopul redresării unei bănci expuse unui risc de insolvență, [BNB] poate plasa această bancă sub supraveghere specială.

(2) O bancă este expusă unui risc de insolvență:

[...]

2. atunci când [BNB] consideră că activele lichide ale băncii nu vor fi suficiente pentru a permite băncii să își execute angajamentele în ziua în care vor fi exigibile sau

3. atunci când banca nu a executat în termenul impus unul sau mai multe angajamente devenite exigibile față de creditorii săi.

[...]”

- 27 Potrivit articolului 116 din legea menționată:

„(1) În cazurile prevăzute la articolul 115 alineatul (1), [BNB] plasează banca în cauză sub supraveghere specială [...]

(2) În cazurile prevăzute la alineatul (1), [BNB] poate:

1. să reducă dobânzile pe angajamentele băncii la valoarea lor medie pe piață;
2. să suspende total sau parțial, pentru o perioadă determinată, executarea tuturor angajamentelor sau a anumitor angajamente ale acestei bănci;
3. să restrângă total sau parțial activitatea acesteia;

[...]”

28 Articolul 119 alineatele (4) și (5) din legea menționată prevede:

„(4) În cazurile prevăzute la articolul 116 alineatul (2) punctul 2 și pentru perioada în care [BNB] a exercitat această putere, se consideră că banca nu întârzie executarea angajamentelor pecuniare a căror executare a fost suspendată.

(5) În cazurile prevăzute la articolul 116 alineatul (2) punctul 2, banca nu răspunde financiar pentru neexecutarea angajamentelor a căror executare a fost suspendată în urma supravegherii speciale. În timpul punerii sub supraveghere specială, nu se aplică nici dobânzi de întârziere, nici dobânzi stabilite în prealabil pentru neexecutarea angajamentelor pecuniare ale băncii a căror executare a fost suspendată, însă sunt datorate dobânzi convenționale asupra unor astfel de angajamente, dar sunt plătite după ridicarea punerii sub supraveghere specială.”

Legea falimentului bancar

29 Potrivit articolului 94 alineatul (1) din Zakon za bankovata nesastoyatelnost (Legea falimentului bancar) (DV nr. 92 din 27 septembrie 2002):

„La distribuirea bunurilor realizate, creanțele sunt plătite în următoarea ordine:

[...]

4. [...] creanțele deponenților care nu sunt acoperite de sistemul de garantare a depozitelor;

[...]”

Legea privind răspunderea statului și a comunelor pentru prejudicii

30 Articolul 1 din Zakon za otgovornostta na darzhavata i obshtinite za vredi (Legea privind răspunderea statului și a comunelor pentru prejudicii) (DV nr. 60 din 5 august 1988) prevede:

„(1) Statul și comunele răspund pentru prejudiciile cauzate persoanelor fizice și juridice prin acte, acțiuni sau omisiuni ilicite ale organelor administrative sau ale funcționarilor lor, în cadrul sau cu ocazia exercitării activității administrative.

(2) Acțiunile formulate în temeiul alineatului (1) sunt examinate în conformitate cu procedura prevăzută de Administrativnoprotsesualen kodeks [Codul de procedură administrativă].”

31 Articolul 4 din această lege prevede:

„Statul și comunele sunt obligate să repare toate prejudiciile materiale și morale care sunt o consecință directă și imediată a faptei prejudiciabile, indiferent dacă aceste prejudicii au fost cauzate de culpa funcționarului.”

32 Articolul 8 alineatul (3) din legea menționată prevede:

„În cazul în care o lege sau un decret a prevăzut un mod specific de reparare, prezenta lege nu se aplică.”

APK

33 Potrivit articolului 204 alineatul (1) din Codul de procedură administrativă (DV nr. 30 din 11 aprilie 2006, denumit în continuare „APK”):

„O acțiune [în despăgubire] poate fi formulată după anularea actului administrativ în conformitate cu normele aplicabile.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

34 În cursul anilor 2008, 2010 și 2011, BT a încheiat cu KTB trei contracte privind depozite la vedere în euro și în leva bulgărești, în condiții preferențiale. Quantumurile depuse erau garantate, în ansamblu, de FGVB până la concurența sumei de 196 000 BGN (aproximativ 100 000 de euro).

35 Prin scrisorile din 20 iunie 2014, KTB a informat BNB că suspendă plățile către clienții săi din cauza lipsei de lichidități cauzate de o retragere masivă a depozitelor pe care le deținea. Printr-o decizie din aceeași zi, completată printr-o decizie din 22 iunie 2014, adoptate atât una, cât și cealaltă în temeiul Legii privind instituțiile de credit, BNB, din cauza unui risc de insolvabilitate a KTB, a plasat-o pe aceasta sub supraveghere specială pentru o durată de trei luni, a desemnat curatorii, a suspendat executarea tuturor angajamentelor KTB și i-a interzis acesteia să exercite toate activitățile vizate de autorizația sa bancară. Printr-un comunicat de presă din 22 iunie 2014, BNB a declarat că obiectivul acestor decizii era de a menține stabilitatea financiară a țării.

36 Astfel cum reiese din cererea de decizie preliminară, data de 20 iunie 2014 a fost reținută de Sofiyski apelativen sad (Curtea de Apel din Sofia, Bulgaria) ca fiind cea de începere a stării de insolvență a KTB, întrucât, la acea dată, fondurile proprii ale acesteia corespundeau unei sume negative, în sensul articolului 36 alineatul (2) punctul 2 din Legea privind instituțiile de credit.

37 Prin decizia din 30 iunie 2014, în temeiul aceleiași legi, BNB a redus ratele dobânzilor la depozitele KTB, cu începere de la 1 iulie 2014, la valoarea medie pe piața bancară și a fost introdusă o scală standard a ratelor dobânzilor. Conform acestei scale, dobânzile la depozitele BT au fost calculate ca dobânzi convenționale pentru perioada până la 6 noiembrie 2014.

38 Prin decizia din 16 septembrie 2014, BNB a prelungit până la 20 noiembrie 2014 măsurile de supraveghere specială, având în vedere persistența motivelor care au justificat inițial adoptarea deciziilor din 20 și din 22 iunie 2014.

39 La 25 septembrie 2014, Comisia a adresat ministrului finanțelor (Bulgaria) și BNB o scrisoare de punere în întârziere în temeiul articolului 258 TFUE, ca urmare a transpunerii incorecte a articolului 1 punctul 3 și a articolului 10 alineatul (1) din Directiva 94/19, precum și a nerespectării principiului

liberei circulații a capitalurilor prevăzut la articolul 63 TFUE. Printr-un comunicat de presă din aceeași zi, Comisia a indicat că iniția o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor. Această procedură a fost încheiată la 10 decembrie 2015.

- 40 În urma Recomandării EBA/REC/2014/02, BNB, prin decizia din 6 noiembrie 2014, a revocat autorizația de majorare a fondurilor proprii ale KTB prin intermediul fondurilor furnizate în temeiul unui contract de împrumut, pentru motivul că, întrucât KTB a finanțat creditorul, aceste fonduri erau furnizate de ea însăși. În plus, prin decizia din aceeași zi, BNB a revocat, în temeiul articolului 36 alineatul (2) punctul 2 din Legea privind instituțiile de credit, autorizația bancară a KTB.
- 41 În temeiul acestei din urmă decizii, la 4 decembrie 2014, BT a fost rambursată, prin intermediul FGVB, cu cuantumul de 196 000 BGN (aproximativ 100 000 de euro), precum și cu dobânzile convenționale și remuneratorii pentru perioada cuprinsă între 30 iunie 2014 și 6 noiembrie 2014. Restul soldurilor creditoare, în cuantum de 44 070,90 BGN (aproximativ 22 500 de euro), a fost înscris pe lista creanțelor recunoscute, stabilită în cadrul procedurii de faliment, potrivit ordinii prevăzute la articolul 94 alineatul (1) punctul 4 din Legea falimentului bancar.
- 42 BT a introdus la instanța de trimitere, în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Legea privind răspunderea statului și a comunelor pentru prejudicii și al articolului 204 alineatul (1) din APK, o acțiune în repararea tuturor prejudiciilor care rezultă, direct și imediat, din acțiuni și din omisiuni ale BNB săvârșite cu încălcarea dreptului Uniunii.
- 43 Printr-un prim capăt de cerere, BT solicită obligarea BNB la plata către aceasta a sumei de 8 627,96 BGN (aproximativ 4 400 de euro), corespunzătoare dobânzilor legale aferente cuantumului garantat al depozitelor deținute de KTB pentru perioada cuprinsă între 30 iunie și 4 decembrie 2014. În susținerea acestei cereri, BT arată că BNB, în calitate de autoritate competentă, ar fi trebuit să constate, în termenul prevăzut la articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, că aceste depozite deveniseră indisponibile, în sensul articolului 10 alineatul (1) din această directivă. Abținerea BNB de a proceda la o asemenea constatare ar fi avut ca efect întârzierea până la 4 decembrie 2014 a restituirii de către FGVB a depozitelor garantate. Comunicatul de presă al Comisiei, menționat la punctul 39 din prezenta hotărâre, precum și considerentul (25) al Recomandării EBA/REC/2014/02 ar confirma nelegalitatea inacțiunii BNB.
- 44 Prin intermediul celui de al doilea capăt de cerere, BT solicită instanței de trimitere obligarea BNB la plata către aceasta a sumei de 44 070,90 BGN (aproximativ 22 500 de euro), corespunzătoare cuantumului care depășește plafonul cuantumului garantat al depozitelor. În susținerea acestei cereri, BT arată în special că măsurile de supraveghere specială luate de BNB în privința KTB ar fi fost nejustificate și disproportionale în raport cu situația acestei bănci la data de 20 iunie 2014. Aceste măsuri ar fi încălcat și articolele 63-65 TFUE și nu ar fi vizat reorganizarea băncii, aceasta având doar nevoie de un sprijin sub formă de lichidități. Cu titlu subsidiar, prejudiciile vizate de al doilea capăt de cerere ar trebui reparate în temeiul răspunderii BNB din cauza unei inacțiuni ilicite, constând în exercitarea unei supravegheri defectuoase, care ar fi agravat situația KTB și care, în definitiv, ar fi fost constatată de Smetna palata (Curtea de Conturi, Bulgaria) într-un raport privind perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2012 și 31 decembrie 2014.
- 45 În ceea ce privește primul capăt de cerere al acțiunii, instanța de trimitere consideră că este esențial să se stabilească regimul de răspundere care are vocația de a se aplica în speță. În acest context, ea solicită în special să se stabilească dacă dreptul la despăgubire al deponentului, prevăzut la articolul 7 alineatul (6) din Directiva 94/19, acoperă toate prejudiciile care rezultă din omisiunea de a restitui depozitele în termenele stabilite, inclusiv cele care rezultă dintr-o supraveghere defectuoasă față de instituția de credit care deține depozitele, sau dacă această noțiune nu vizează decât dreptul la restituirea cuantumurilor garantate ale depozitelor, în temeiul articolului 7 alineatul (1a) din această directivă.

46 În aceste condiții, Administrativen sad Sofia-grad (Tribunalul Administrativ din Sofia, Bulgaria) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Principiile echivalenței și efectivității din dreptul Uniunii au drept consecință faptul că o instanță națională este obligată să califice o cerere introductivă ca fiind formulată pe temeiul unei neîndepliniri de către un stat membru a unei obligații care îi revine în temeiul articolului 4 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), dacă acțiunea are ca obiect răspunderea extracontractuală a statului membru pentru prejudicii care ar fi fost cauzate de o instituție a statului membru, ca urmare a încălcării dreptului Uniunii, iar

- articolul 4 alineatul (3) TUE nu e indicat în mod expres ca temei juridic în actul de sesizare, însă din circumstanțele acțiunii rezultă că se invocă prejudicii ca urmare a încălcării unor dispoziții de drept al Uniunii;
- cererea de despăgubire se întemeiază pe o dispoziție națională privind răspunderea statului pentru prejudicii rezultate din exercitarea activității administrative, stabilită ca fiind independentă de culpă și declanșată dacă sunt întrunite următoarele condiții: caracterul ilicit al unui act juridic, al unei acțiuni sau omisiuni a unei autorități ori a unei persoane aflate în serviciul unei autorități, în timpul sau cu ocazia exercitării activității administrative, prejudiciul de natură materială sau morală cauzat, legătura causală directă și imediată între prejudiciu și comportamentul ilicit al autorității;
- conform dreptului statului membru, instanța trebuie să stabilească din oficiu temeiul juridic al acțiunii în răspunderea statului pentru activitatea autorităților judiciare ca urmare a împrejurărilor pe care se întemeiază cererea?

2) Din considerentul (27) al Regulamentului [nr. 1093/2010] rezultă, în împrejurări precum cele din litigiul principal, că recomandarea emisă în temeiul articolului 17 alineatul (3) din acest regulament, prin care a fost constatată o încălcare a dreptului Uniunii de către banca centrală a unui stat membru cu privire la termenele de plată către deponenți a depozitelor garantate în cadrul respectivei instituții de credit:

- conferă deponenților acestei instituții de credit dreptul să invoce recomandarea în fața unei instanțe naționale, ca temei al unei cereri de despăgubire pentru aceeași încălcare a dreptului Uniunii, luând în considerare competența [ABE] de a constata încălcarea dreptului Uniunii și faptul că deponenții nu sunt și nici nu pot fi destinatari ai recomandării, iar aceasta nu produce consecințe juridice în privința lor;
- este validă din perspectiva cerinței că dispoziția încălcată trebuie să prevadă obligații clare și necondiționate, având în vedere că articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva [94/19], dacă este interpretat coroborat cu considerentele (12) și (13) ale acestei directive, nu conține toate elementele care sunt necesare pentru a fonda o obligație clară și necondiționată a statelor membre și nu acordă deponenților un drept nemijlocit, precum și având în vedere că această directivă prevede doar o armonizare minimală, care nu cuprinde elementele pe baza cărora trebuie să se stabilească constatarea indisponibilității depozitului și că recomandarea nu s-a întemeiat pe alte dispoziții clare și necondiționate din dreptul Uniunii cu privire la aceste elemente, și anume, între altele, cele legate de evaluarea lipsei de lichidități și lipsa perspectivei apropiate de plată și de obligația cu privire la dispunerea unor măsuri de intervenție precoce și la continuarea activității comerciale a instituției de credit;

- având în vedere obiectul – garantarea depozitelor și competența [ABE] de a emite recomandări privind sistemele de garantare a depozitelor în conformitate cu articolul 26 alineatul (2) din Regulamentul [nr. 1093/2010] – este validă în raport cu banca centrală națională care nu are legătură cu sistemul național de garantare a depozitelor și care nu este o autoritate competentă conform articolului 4 punctul 2 subpunctul [(iii)] din acest regulament?
- 3) Din Hotărârea Curții din 12 octombrie 2004, Paul și alții (C-222/02, EU:C:2004:606, punctele 38, 39, 43 și 49-51), din Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame (C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79, punctele 42 și 51), din Hotărârea din 15 iunie 2000, Dorsch Consult/Consiliul și Comisia (C-237/98 P, EU:C:2000:321, punctul 19), și din Hotărârea din 2 decembrie 1971, Zuckerfabrik Schöppenstedt/Consiliul (5/71, EU:C:1971:116, punctul 11), și având în vedere, de asemenea, stadiul actual al dreptului Uniunii relevant pentru litigiul principal, rezultă:
- a) că dispozițiile Directivei [94/19], în particular articolul 7 alineatul (6) din aceasta, conferă deponenților dreptul de a cere despăgubiri statului membru în cauză ca urmare a unei supravegheri necorespunzătoare de către o instituție de credit care le administrează depozitele și aceste drepturi sunt limitate la valoarea garantată a depozitelor sau sintagma «compensație» din această dispoziție trebuie interpretată în sens larg?
 - b) că măsurile de supraveghere dispuse de banca centrală a statului membru în cauză în vederea reorganizării unei instituții de credit precum cele din litigiul principal, între care suspendarea plăților, care sunt prevăzute în special la articolul 2 a șaptea liniuță din Directiva [2001/24], reprezintă o ingerință nejustificată și disproporționată în dreptul de proprietate al deponenților, care declanșează răspunderea extracontractuală pentru prejudicii ca urmare a încălcării dreptului Uniunii dacă, având în vedere articolul 116 alineatul (5) din Legea privind instituțiile de credit, precum și articolul 4 alineatul (2) punctul 1 și articolul 94 alineatul (1) punctul 4 din Legea falimentului bancar, dreptul statului membru respectiv prevede, pe durata măsurilor, aplicarea unor dobânzi convenționale, iar creanțele care depășesc plafonul de garantare a depozitelor să fie achitate în cadrul procedurii generale de insolvență, cu posibilitatea plății dobânzilor?
 - c) că condițiile prevăzute în dreptul național al unui stat membru în privința răspunderii extracontractuale pentru prejudiciile apărute în temeiul unei acțiuni sau omisiuni în legătură cu exercitarea competențelor de supraveghere ale băncii centrale a unui stat membru, cuprinse în sfera de aplicare a articolului 65 alineatul (1) litera (b) TFUE, nu pot fi contrare condițiilor și principiilor aplicabile în temeiul dreptului Uniunii acestei răspunderi, și anume, în mod specific, principiul independenței cererilor de despăgubire de cererea de declarare a nulității și a inadmisibilității unei condiții prevăzute de dreptul național, conform căreia o acțiune sau o omisiune juridică, pentru care se cere despăgubire, este necesar în prealabil să fie anulată, inadmisibilității unei condiții prevăzute de dreptul național cu privire la culpa autorităților sau a persoanelor aflate în serviciul autorităților, pentru al căror comportament se cere despăgubire; în cazul cererilor de despăgubire a unui prejudiciu material, condiției ca reclamantul, la data formulării cererii, să fi suferit un prejudiciu efectiv și cert?
 - d) că, în temeiul principiului independenței cererilor de despăgubire de cererea de declarare a nulității din dreptul Uniunii, trebuie să fie îndeplinită condiția caracterului ilicit al respectivului comportament, care este echivalentă condiției prevăzute de dreptul național al statului membru, conform căreia acțiunea sau omisiunea juridică, pentru care se cere despăgubirea, și anume măsurile de reorganizare a instituției de credit, trebuie să fie anulate, luând în considerare împrejurările din litigiul principal, precum și următoarele aspecte:
- faptul că aceste măsuri nu vizează reclamanta, care este deponentă a unei instituții de credit, precum și faptul că, conform legislației naționale și jurisprudenței naționale, aceasta nu are dreptul de a cere anularea deciziilor individuale prin care au fost dispuse aceste măsuri și că aceste decizii au intrat în vigoare;

- faptul că dreptul Uniunii în acest domeniu specific, în concret Directiva [2001/24], nu impune statelor membre o obligație expresă de a prevedea posibilitatea contestării măsurilor de supraveghere în favoarea tuturor creditorilor, pentru a se putea stabili aplicabilitatea măsurilor;
 - faptul că, în dreptul unui stat membru, nu este prevăzută o răspundere extracontractuală pentru prejudiciile apărute ca urmare a comportamentului conform legii al autorităților sau al funcționarilor?
- e) că, în cazul în care este adoptată o interpretare conform căreia condiția caracterului ilicit al respectivului comportament al autorității nu este aplicabilă în împrejurările din litigiu principal, în ceea ce privește cererile de despăgubire ale deponenților unei instituții de credit ca urmare a unei acțiuni sau omisiuni juridice a băncii centrale a unui stat membru și, în particular, cererile de plată a dobânzii pentru depozitele garantate neplătite la termen, precum și a depozitelor care depășesc plafonul de garantare a depozitelor, formulate drept compensație pentru încălcarea articolelor 63-65 și a articolului 120 TFUE, a articolului 3 TUE și a articolului 17 din [cartă], sunt aplicabile condițiile stabilite de Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu privire la răspunderea extracontractuală pentru prejudicii:
- care rezultă dintr-un comportament licit al unei autorități și anume, în mod specific, cele trei condiții cumulative, în concret prezența unui prejudiciu efectiv, a unei legături de cauzalitate între acesta și acțiunea în cauză, precum și a unei naturi extraordinare și speciale a prejudiciului, mai ales în cazul cererilor privind plata dobânzii pentru neplata la termen a depozitelor garantate, sau
 - în domeniul politicii economice, în special condiția [că răspunderea poate fi angajată] «doar dacă există o încălcare suficient de calificată a unei norme juridice de rang superior, care are ca scop protejarea persoanelor fizice», mai ales în cazul cererilor de plată a depozitelor care depășesc plafonul de garantare a depozitelor, care au fost formulate de deponenți ca urmare a unor prejudicii și în cazul cărora este aplicabilă procedura prevăzută de dreptul național, dacă este avută în vedere puterea largă de apreciere de care dispun statele membre în legătură cu articolul 65 alineatul (1) litera (b) TFUE și cu măsurile prevăzute de Directiva [2001/24], și în cazul în care împrejurările privind instituția de credit sau persoana care solicită despăgubirea au legătură doar cu un stat membru, însă tuturor deponenților le sunt aplicabile aceleași dispoziții și principiul constituțional al egalității în fața legii?
- 4) Din interpretarea articolului 10 alineatul (1) coroborat cu articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) și cu articolul 7 alineatul (6) din Directiva [94/19], precum și din explicațiile juridice din Hotărârea din 21 decembrie 2016, Vervloet și alții (C-76/15, EU:C:2016:975, punctele 82-84), reiese că sunt incluși în domeniul de aplicare al dispozițiilor directivei:
- acei deponenți ale căror depozite, în perioada cuprinsă între data suspendării plăților de către instituția de credit și data retragerii autorizației bancare a acesteia, nu au fost exigibile în temeiul unor contracte și dispoziții legale, iar respectivul deponent nu a exprimat faptul că solicită rambursarea,
 - și care și-au exprimat acordul cu privire la o clauză care prevede plata depozitelor în cuantumul plafonului de garantare în conformitate cu procedurile prevăzute în legislația statului membru și după retragerea autorizației instituției de credit care administrează depozitele, iar această condiție este îndeplinită, și
 - clauza menționată din contractul de depozit are putere de lege între părțile contractante în conformitate cu legislația statului membru?

Rezultă din dispozițiile acestei directive sau din alte dispoziții de drept al Uniunii că instanța națională nu poate lua în considerare o astfel de clauză a unui contract de depozit și nu poate examina cererea de chemare în judecată formulată de un deponent cu privire la plata dobânzii pentru neplata la termen a depozitelor în cuantumul garantat în conformitate cu acest contract, pe baza condițiilor privind răspunderea extracontractuală pentru prejudicii rezultate dintr-o încălcare a dreptului Uniunii și în temeiul articolului 7 alineatul (6) din Directiva 94/19?”

Procedura în fața Curții

- 47 Prin decizia președintelui Curții din 18 septembrie 2018, prezenta cauză a fost suspendată până la pronunțarea hotărârii în cauza C-571/16. În urma pronunțării Hotărârii din 4 octombrie 2018, Kantarev (C-571/16, EU:C:2018:807), Curtea a adresat instanței de trimitere întrebări cu privire la aspectul dacă intenționa să mențină prezenta cerere de decizie preliminară.
- 48 Prin ordonanța din 9 noiembrie 2018, instanța de trimitere a informat Curtea că își menține cererea de decizie preliminară, întrucât Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev (C-571/16, EU:C:2018:807), nu a răspuns, din punctul său de vedere, la toate problemele ridicate în prezenta cauză.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a treia întrebare litera a)

- 49 Prin intermediul celei de a treia întrebări litera a), care trebuie analizată în primul rând, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 7 alineatul (6) din Directiva 94/19 trebuie interpretat în sensul că dreptul deponentului la despăgubire pe care îl prevede acoperă numai restituirea, prin sistemul de garantare a depozitelor, a depozitelor indisponibile ale acestui deponent, în limita valorii stabilite la articolul 7 alineatul (1a) din această directivă, sau dacă articolul 7 alineatul (6) din aceasta întemeiază de asemenea, în beneficiul deponentului menționat, un drept la repararea prejudiciului cauzat de restituirea tardivă a cuantumului garantat al tuturor depozitelor sale sau de o supraveghere defectuoasă din partea autorităților naționale competente a instituției de credit ale cărei depozite au devenit indisponibile.
- 50 Este necesar să se constate de la bun început că modul de redactare a articolului 7 alineatul (6) din Directiva 94/19, care impune statelor membre să se asigure că „dreptul depunătorilor la compensație” poate face obiectul unei acțiuni a acestora împotriva sistemului de garantare a depozitelor, nu permite, în sine, să se dea un răspuns la întrebarea instanței de trimitere, astfel încât este necesar să se țină seama și de contextul acestei dispoziții, precum și de obiectivele urmărite de directiva menționată.
- 51 Directiva 94/19 urmărește să instituie în interiorul Uniunii o protecție a deponentilor în caz de indisponibilitate a depozitelor constituite la o instituție de credit care face parte dintr-un sistem de garantare a depozitelor (Hotărârea din 12 octombrie 2004, Paul și alții, C-222/02, EU:C:2004:606, punctul 26). Ea vizează, în același timp, să asigure stabilitatea sistemului bancar, evitându-se fenomenele de retragere masivă a depozitelor, nu numai de la instituția de credit aflată în dificultate, ci și de la instituții sănătoase, din cauza faptului că publicul își pierde încrederea în soliditatea acestui sistem (Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punctul 56). Directiva 94/19 nu efectuează însă, astfel cum reiese în special din al optulea considerent al acesteia, decât o armonizare minimă în materie de garantare a depozitelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2016, Vervloet și alții, C-76/15, EU:C:2016:975, punctul 82).
- 52 În acest context, articolul 3 din Directiva 94/19 obligă statele membre să asigure instituirea și recunoașterea oficială pe teritoriul lor a unuia sau mai multor sisteme de garantare a depozitelor și prevede obligația autorităților competente care au acordat autorizația instituțiilor de credit de a

asigura, în cooperare cu sistemul de garantare a depozitelor, că instituțiile de credit menționate își îndeplinesc obligațiile în calitate de membre ale acestui sistem. Este vorba despre a garanta deponenților că instituția de credit în care își efectuează depozitele aparține unui sistem de garantare a depozitelor, astfel încât să li se asigure dreptul de a fi despăgubiți în caz de indisponibilitate a acestor depozite, în conformitate cu normele prevăzute în special la articolul 7 din directiva menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 octombrie 2004, Paul și alții, C-222/02, EU:C:2004:606, punctele 27-29).

- 53 Într-un asemenea caz, în temeiul articolului 7 alineatul (1a) din Directiva 94/19, sistemele de garantare a depozitelor trebuie să asigure un nivel minim de acoperire, de 100 000 de euro pentru fiecare deponent, cu condiția ca depozitele în discuție să nu fie nici excluse de la aplicarea garanției, în temeiul articolului 2 din această directivă, nici excluse sau cu un nivel mai redus al garanției în statul membru în cauză, în conformitate cu articolul 7 alineatul (2) din directiva menționată.
- 54 Pe de altă parte, potrivit articolului 10 alineatul (1) din Directiva 94/19, sistemele de garantare a depozitelor trebuie să fie în măsură să plătească creanțele verificate în mod corespunzător ale deponenților, aferente depozitelor indisponibile, în termen de douăzeci de zile lucrătoare de la data la care autoritățile competente efectuează o constatare de indisponibilitate în conformitate cu articolul 1 punctul 3 din această directivă.
- 55 Reiese astfel din obiectivele urmărite de Directiva 94/19 și din contextul în care se înscrie articolul 7 alineatul (6) din aceasta că „dreptul la compensație” prevăzut de această dispoziție, a cărui valoare este stabilită la articolul 7 alineatul (1a) și ale cărui modalități sunt precizate la articolul 10 alineatul (1) din această directivă, vizează numai restituirea de către sistemul de garantare a depozitelor a creanțelor verificate în mod corespunzător ale deponenților atunci când autoritățile competente au constatat, în conformitate cu articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, indisponibilitatea depozitelor deținute de instituția de credit în cauză.
- 56 Această interpretare strictă a articolului 7 alineatul (6) din Directiva 94/19 este confirmată de al douăzeci și patru al considerent al acesteia, care precizează că această directivă nu poate avea drept rezultat faptul că statele membre sau autoritățile lor competente sunt răspunzătoare față de deponenți, în măsura în care au asigurat introducerea și recunoașterea oficială a unuia sau a mai multe sisteme de garantare a depozitelor sau a uneia sau a mai multe instituții de credit care să asigure compensarea sau protejarea deponenților, potrivit condițiilor prevăzute în respectiva directivă.
- 57 În acest context, Curtea a precizat deja în Hotărârea din 12 octombrie 2004, Paul și alții (C-222/02, EU:C:2004:606, punctele 50 și 51), că, întrucât este asigurată despăgubirea deponenților în caz de indisponibilitate a depozitelor lor, prevăzută de Directiva 94/19, aceasta nu acordă deponenților drepturi susceptibile să angajeze răspunderea statului în temeiul dreptului Uniunii în caz de indisponibilitate a depozitelor lor cauzată de o supraveghere defectuoasă din partea autorităților naționale competente.
- 58 Împrejurarea, menționată de reclamanta din litigiul principal, că instituția de credit în discuție în cauza aflată la originea hotărârii citate la punctul anterior nu participa la sistemul de garantare a depozitelor, spre deosebire de instituția de credit în discuție în prezenta cauză, nu poate justifica o apreciere diferită.
- 59 Pe de altă parte, astfel cum a arătat deja Curtea, nu se poate exclude ca eficacitatea practică a garantării depozitelor impuse de Directiva 94/19 să fie compromisă în cazul în care riscuri care nu se raportează în mod direct la obiectivul acestui sistem, precum cele legate de o supraveghere defectuoasă a instituțiilor de credit din partea autorităților competente, ar fi puse în sarcina sistemelor naționale de garantare a depozitelor. Astfel, cu cât riscurile care trebuie garantate sunt mai mari, cu atât este mai puțin eficientă garantarea depozitelor și cu atât mai puțin sistemul de garantare a depozitelor poate

contribui – în situația în care mijloacele rămân aceleași – la realizarea dublului obiectiv al acestei directive, astfel cum este amintit la punctul 51 din prezenta hotărâre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2016, Vervloet și alții, C-76/15, EU:C:2016:975, punctul 84).

- 60 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a treia întrebare litera a) că articolul 7 alineatul (6) din Directiva 94/19 trebuie interpretat în sensul că dreptul deponentului la despăgubire pe care îl prevede acoperă numai restituirea, prin sistemul de garantare a depozitelor, a depozitelor indisponibile ale acestui deponent, în limita cuantumului stabilit la articolul 7 alineatul (1a) din această directivă, ca urmare a constatării indisponibilității, de către autoritatea națională competentă, a depozitelor deținute de instituția de credit în cauză, în conformitate cu articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din directiva menționată, astfel încât articolul 7 alineatul (6) din aceeași directivă nu poate să întemeieze, în beneficiul deponentului menționat, un drept la repararea prejudiciului cauzat de restituirea tardivă a cuantumului garantat al tuturor depozitelor sale sau de o supraveghere defectuoasă din partea autorităților naționale competente față de instituția de credit a căror depozite au devenit indisponibile.

Cu privire la a patra întrebare

- 61 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dispozițiile articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 coroborate cu dispozițiile articolului 7 alineatul (6) și ale articolului 10 alineatul (1) din aceeași directivă trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale sau unei clauze contractuale în temeiul căreia un depozit la o instituție de credit ale cărei plăți au fost suspendate nu devine exigibil decât ca urmare a revocării de către autoritatea competentă a autorizației bancare eliberate acestei instituții și cu condiția ca deponentul să fi solicitat în mod expres restituirea acestui depozit. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă aceste dispoziții sau alte dispoziții ale dreptului Uniunii îi impun să înlăture această reglementare națională sau această clauză contractuală pentru a soluționa o acțiune în repararea prejudiciului pretins cauzat prin restituirea cuantumului garantat al unui astfel de depozit în afara termenului prevăzut de această directivă.
- 62 Trebuie amintit, în primul rând, că, potrivit articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, noțiunea „depozit indisponibil”, în sensul acestei directive, desemnează „un depozit datorat și exigibil care nu a fost plătit de către o instituție de credit în condițiile legale și contractuale care îi sunt aplicabile”, atunci când autoritățile competente au constatat, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data la care au stabilit prima oară că instituția de credit respectivă nu a plătit depozitele datorate și exigibile, că, din motive legate direct de situația sa financiară, „instituția de credit [...] nu [este] capabilă [...] să plătească depozitul și nu [are], pe termen scurt, nicio perspectivă de a putea să o facă”.
- 63 Din modul de redactare a articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) primul paragraf din Directiva 94/19 reiese în mod expres că condiția necesară și suficientă pentru a se constata indisponibilitatea unui depozit datorat și exigibil este că, din punctul de vedere al autorității competente, instituția de credit în cauză pare să nu fie capabilă, pentru moment și din motive legate direct de situația sa financiară, să plătească depozitul și să nu aibă, pe termen scurt, nicio perspectivă de a putea să o facă (Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punctul 49). Pe de altă parte, termenul maxim de cinci zile acordat autorității competente pentru a îndeplini obligația necondiționată și suficient de precisă de a efectua o astfel de constatare este, potrivit chiar termenilor articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) al doilea paragraf din această directivă, un termen imperativ, fără ca o derogare de la acesta să fie prevăzută de nicio altă dispoziție din directiva menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 60 și 100). Rezultă astfel din modul de redactare a articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 că aceasta

prevede o obligație necondiționată și suficient de precisă care conferă drepturi particularilor și că prevede, așadar, o normă cu efect direct (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 98-104).

- 64 În al doilea rând, în sistemul Directivei 94/19, pe de o parte, constatarea indisponibilității depozitelor unei instituții de credit, care declanșează procedura care conduce la intervenția sistemelor naționale de garantare a depozitelor, determină rambursarea cuantumului garantat al acestor depozite de către aceste sisteme, conform articolului 7 din directiva menționată. Pe de altă parte, această constatare este, în temeiul articolului 10 alineatul (1) din aceasta, momentul de la care începe să curgă termenul în care trebuie să intervină această rambursare, și anume douăzeci de zile lucrătoare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, punctul 72).
- 65 Întrucât această constatare este legată de situația financiară obiectivă a instituției de credit și privește în general totalitatea depozitelor deținute de această instituție, iar nu fiecare dintre depozitele pe care le deține, este suficient să se constate că instituția de credit menționată nu a restituit anumite depozite și că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 pentru a se constata indisponibilitatea tuturor depozitelor deținute de aceeași instituție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, punctul 82), inclusiv cele care, la data acestei constatări, nu erau datorate și exigibile, în conformitate cu condițiile legale și contractuale aplicabile, și pe care instituția de credit nu avea, așadar, sarcina de a le restitui.
- 66 Astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 71 din concluziile sale, chiar dacă un depozit nedatorat și nici exigibil, în conformitate cu condițiile legale și contractuale care îi sunt aplicabile, nu poate fi luat în considerare de autoritatea competentă pentru a stabili indisponibilitatea depozitelor, în sensul articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, un astfel de depozit trebuie, în schimb, să fie calificat drept depozit rambursabil, în temeiul aceleiași dispoziții, din momentul în care autoritatea competentă a constatat indisponibilitatea depozitelor deținute de instituția de credit în cauză.
- 67 Această interpretare este confirmată de dublul obiectiv urmărit de Directiva 94/19, așa cum a fost amintit la punctul 51 din prezenta hotărâre. Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 58 din concluziile sale, dacă depozitele care nu sunt datorate și exigibile, în momentul în care autoritatea competentă constată, conform articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din această directivă, indisponibilitatea anumitor depozite deținute de o instituție de credit, nu ar fi acoperite de garanția depozitelor prevăzută de această directivă, deponenții în cauză ar risca să nu își poată recupera depozitele, iar stabilitatea sistemului bancar ar fi pusă la încercare din cauza pierderii încrederii publicului în garantarea depozitelor lor.
- 68 În aceste condiții, nu se poate deduce din împrejurarea că un sistem de garantare a depozitelor a restituit unui deponent sume corespunzătoare unor depozite care nu erau încă datorate și exigibile, în sensul articolului 1 punctul 3 din Directiva 94/19, că acest sistem a derogat de la obligația prevăzută la articolul 10 alineatul (1) din această directivă.
- 69 În consecință, articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 coroborat cu articolul 7 alineatul (6) și cu articolul 10 alineatul (1) din această directivă trebuie interpretat în sensul că titularul unui depozit care nu este nici datorat, nici exigibil, în temeiul condițiilor legale și contractuale care îi sunt aplicabile, poate invoca dreptul său la restituirea cuantumului garantat în privința acestui depozit odată ce autoritatea competentă a constatat indisponibilitatea depozitelor deținute de instituția de credit în cauză.
- 70 În al treilea rând, din moment ce este determinată exclusiv de condițiile prevăzute la articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, amintite la punctul 62 din prezenta hotărâre, constatarea indisponibilității depozitelor deținute de o instituție de credit nu poate nici să depindă de revocarea autorizației bancare a instituției de credit în cauză, nici să fie subordonată condiției ca titularul acestui

depozit să fi făcut în prealabil, la instituția de credit în cauză, o cerere de retragere a acestuia care a rămas fără rezultat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 69 și 87, precum și punctele 1 și 3 din dispozitiv). Aceste dispoziții ale Directivei 94/19 trebuie interpretate, așadar, în sensul că se opun unei reglementări naționale care impune astfel de cerințe sau care permite ca acestea să fie prevăzute de clauze contractuale.

- 71 În acest context, trebuie amintit că, în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții, în toate cazurile în care dispozițiile unei directive sunt, în ceea ce privește conținutul, necondiționate și suficient de precise, particularii sunt îndreptățiți să le invoce în fața instanțelor naționale împotriva statului fie atunci când acesta nu a transpus această directivă în dreptul național în termenele stabilite, fie atunci când a efectuat o transpunere incorectă. Dispozițiile necondiționate și suficient de precise ale unei directive pot fi invocate de justițiabili nu numai împotriva unui stat membru și a tuturor organelor administrației sale, ci și împotriva unor organisme sau entități care se deosebesc de particulari și trebuie asimilate statului, fie pentru că sunt persoane juridice de drept public care fac parte din stat în sens larg, fie pentru că sunt supuse autorității sau controlului unei autorități publice, fie pentru că au fost însărcinate de o asemenea autoritate să exercite o misiune de interes public și li s-au acordat, în acest scop, puteri exorbitante (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 octombrie 2017, *Farrell*, C-413/15, EU:C:2017:745, punctele 32-34, precum și Hotărârea din 22 martie 2018, *Anisimovienė și alții*, C-688/15 și C-109/16, EU:C:2018:209, punctul 109).
- 72 Pe de altă parte, orice instanță națională sesizată în cadrul competenței sale are obligația de a lăsa neaplicată, din oficiu, orice dispoziție națională contrară unei dispoziții a dreptului Uniunii care are efect direct în litigiul cu care este sesizată, fără a trebui să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a acesteia pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional [a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 decembrie 2018, *Minister for Justice and Equality și Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, punctul 35, precum și Hotărârea din 19 noiembrie 2019, *A. K. și alții* (*Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme*), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctele 160 și 161, precum și jurisprudența citată].
- 73 Prin urmare, din moment ce, astfel cum s-a amintit la punctul 63 din prezenta hotărâre, articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 are efect direct, o instanță națională sesizată cu o acțiune introdusă de titularul unui depozit devenit indisponibil, în sensul acestei dispoziții, în vederea reparării prejudiciului cauzat de restituirea tardivă a cuantumului garantat al acestui depozit trebuie, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, să înlăture o dispoziție de drept național care subordonează restituirea cuantumului respectiv condițiilor menționate la punctul 70 din prezenta hotărâre.
- 74 În cadrul unei astfel de acțiuni, instanța națională nu poate nici să țină seama de o clauză contractuală care se limitează să reflecte o dispoziție de drept național incompatibilă cu articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19. După cum a arătat domnul avocat general la punctul 69 din concluziile sale, din moment ce această clauză contractuală reia conținutul unei dispoziții de drept național incompatibile cu dreptul Uniunii, instanța națională trebuie să extindă la această clauză consecințele care decurg din incompatibilitatea acestei dispoziții cu dreptul Uniunii.
- 75 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că dispozițiile articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 coroborate cu dispozițiile articolului 7 alineatul (6) și ale articolului 10 alineatul (1) din aceeași directivă trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale sau unei clauze contractuale în temeiul căreia un depozit la o instituție de credit ale cărei plăți au fost suspendate nu devine exigibil decât ca urmare a revocării de către autoritatea competentă a autorizației bancare eliberate acestei instituții și cu condiția ca deponentul să fi solicitat în mod expres restituirea acestui depozit. În temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, orice instanță națională sesizată cu o acțiune în repararea prejudiciului pretins cauzat prin restituirea cuantumului garantat al unui astfel de depozit în afara termenului prevăzut la articolul 10 alineatul (1) din această directivă este obligată să înlăture această reglementare națională sau această clauză contractuală în vederea soluționării acestei acțiuni.

Cu privire la a doua întrebare

- 76 Prin intermediul primei părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1093/2010, citit în lumina considerentului (27) al acestuia, trebuie interpretat în sensul că o recomandare a ABE, adoptată în temeiul acestei dispoziții și prin care se constată o încălcare a articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, precum Recomandarea EBA/REC/2014/02, poate fi invocată de un deponent în susținerea unei acțiuni în repararea prejudiciilor cauzate prin respectiva încălcare a dreptului Uniunii, chiar dacă un astfel de deponent nu este destinatarul acestei recomandări.
- 77 Prin intermediul celei de a doua părți a acestei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă Recomandarea EBA/REC/2014/02 este validă, în măsura în care, pe de o parte, constată o încălcare a unei dispoziții de drept al Uniunii care, potrivit acestei instanțe, nu definește o obligație clară și necondiționată, în sensul considerentului (27) al acestui regulament, și, pe de altă parte, este adresată BNB, care, tot potrivit instanței de trimitere, nu are legătură cu sistemul național de garantare a depozitelor și nu este o autoritate competentă, în sensul articolului 4 punctul 2 subpunctul (iii) din Regulamentul nr. 1093/2010.

Cu privire la interpretarea articolului 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1093/2010

- 78 Articolul 17 din Regulamentul nr. 1093/2010 prevede la alineatul (3) primul paragraf că ABE poate, cel târziu în termen de două luni de la deschiderea anchetei menționate la alineatul (2), să adreseze autorității competente în cauză o recomandare prin care să stabilească măsurile care trebuie luate pentru a se conforma dreptului Uniunii. O astfel de recomandare este emisă în urma unei anchete deschise de ABE în cazul în care se reproșează autorităților naționale, în practicile lor de supraveghere, o pretinsă neaplicare sau aplicare incorectă sau insuficientă a dreptului Uniunii, în special a actelor menționate la articolul 1 alineatul (2) din acest regulament, printre care figurează Directiva 94/19.
- 79 Astfel cum a amintit domnul avocat general la punctul 76 din concluziile sale, o recomandare a ABE întemeiată pe articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1093/2010 intră în categoria actelor Uniunii prevăzută la articolul 288 al cincilea paragraf TFUE, această din urmă dispoziție investind instituțiile abilitate să adopte astfel de acte cu o competență de stimulare și de persuasiune distinctă de competența de a adopta acte cu forță obligatorie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 februarie 2018, Belgia/Comisia, C-16/16 P, EU:C:2018:79, punctul 26).
- 80 Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței Curții, chiar dacă recomandările nu sunt destinate să producă efecte obligatorii, instanțele naționale trebuie să le ia în considerare în vederea soluționării litigiilor care le sunt deduse judecării, mai ales atunci când acestea au ca obiect completarea dispozițiilor Uniunii Europene care au un caracter obligatoriu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 1989, Grimaldi, C-322/88, EU:C:1989:646, punctul 18, Hotărârea din 11 septembrie 2003, Altair Chimica, C-207/01, EU:C:2003:451, punctul 41, precum și Hotărârea din 15 septembrie 2016, Koninklijke KPN și alții, C-28/15, EU:C:2016:692, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 81 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima parte a celei de a doua întrebări preliminare că articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1093/2010, citit în lumina considerentului (27) al acestuia, trebuie interpretat în sensul că o instanță națională trebuie să ia în considerare o recomandare a ABE adoptată în temeiul acestei dispoziții, în vederea soluționării litigiului cu care este sesizată, în special în cadrul unei acțiuni prin care se urmărește angajarea răspunderii unui stat membru pentru prejudicii cauzate unui particular ca urmare a neaplicării sau a aplicării incorecte sau insuficiente a dreptului Uniunii aflat la originea procedurii de anchetă care a condus la adoptarea acestei recomandări. Particularii vătămați prin încălcarea dreptului Uniunii constatată printr-o astfel de recomandare, chiar dacă nu sunt destinatarii acesteia, trebuie să se poată

întemeia pe recomandarea menționată pentru a obține constatarea, în fața instanțelor naționale competente, a răspunderii statului membru în cauză ca urmare a respectivei încălcări a dreptului Uniunii.

Cu privire la validitatea Recomandării EBA/REC/2014/02

- 82 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, deși articolul 263 TFUE exclude controlul Curții asupra actelor care au natura unei recomandări în cadrul unei acțiuni în anulare, din articolul 19 alineatul (3) litera (b) TUE și din articolul 267 primul paragraf litera (b) TFUE rezultă că Curtea este competentă să se pronunțe cu titlu preliminar cu privire la interpretarea și la validitatea actelor adoptate de instituțiile Uniunii, fără nicio excepție [a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 1989, Grimaldi, C-322/88, EU:C:1989:646, punctul 8, Hotărârea din 13 iunie 2017, Florescu și alții, C-258/14, EU:C:2017:448, punctul 71, Hotărârea din 20 februarie 2018, Belgia/Comisia, C-16/16 P, EU:C:2018:79, punctul 44, precum și Hotărârea din 14 mai 2019, M și alții (Revocarea statutului de refugiat), C-391/16, C-77/17 și C-78/17, EU:C:2019:403, punctul 71 și jurisprudența citată].
- 83 În consecință, Curtea este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la validitatea Recomandării EBA/REC/2014/02, prin care ABE a solicitat BNB și FGVB să ia măsurile necesare pentru a se conforma Directivei 94/19, în special pentru a pune capăt încălcării articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din aceasta.
- 84 Potrivit instanței de trimitere, din moment ce, contrar considerentului (27) al Regulamentului nr. 1093/2010, această dispoziție nu stabilește obligații clare și necondiționate în sarcina statelor membre și nici nu creează în mod direct drepturi în privința deponenților, nu se putea considera, în Recomandarea EBA/REC/2014/02, că dispoziția menționată fusese încălcată.
- 85 În această privință, este necesar să se arate de la bun început că Directiva 94/19 figurează printre actele Uniunii menționate la articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1093/2010 și că, prin urmare, în conformitate cu articolul 17 alineatul (1) și alineatul (2) primul paragraf din acest regulament, ABE poate ancheta pretinsa neaplicare sau aplicarea incorectă sau insuficientă a dispozițiilor acestei directive de către o autoritate competentă.
- 86 Pe de altă parte, astfel cum s-a constatat la punctul 63 din prezenta hotărâre, articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, pe lângă faptul că are efect direct și constituie o normă de drept care urmărește să confere drepturi care permit deponenților să introducă o acțiune în repararea prejudiciului cauzat prin rambursarea tardivă a depozitelor lor, cu încălcarea acestei dispoziții, impune autorității competente, în sensul articolului 4 punctul 2 subpunctul (iii) din Regulamentul nr. 1093/2010, o obligație necondiționată și suficient de precisă.
- 87 În aceste condiții, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 116 din concluziile sale, îndoielile instanței de trimitere privind validitatea Recomandării EBA/REC/2014/02, în măsura în care articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 nu stabilește obligații clare și necondiționate, nu sunt întemeiate.
- 88 Trebuie adăugat că considerentul (27) al Regulamentului nr. 1093/2010, în măsura în care precizează că mecanismul prevăzut la articolul 17 din acest regulament „ar trebui să se aplice în domeniile în care dreptul Uniunii definește obligații clare și necondiționate”, nu poate fi interpretat în sensul că supune adoptarea unei recomandări în temeiul articolului 17 alineatul (3) din regulamentul menționat condiției ca această recomandare să vizeze în mod necesar o normă de drept al Uniunii care definește obligații clare și necondiționate.

- 89 Astfel, numai articolul 17 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1093/2010, la fel cum enunță considerentul (29) al acestui regulament, condiționează adoptarea de către ABE a unei decizii individuale față de o instituție financiară de cerința ca această decizie să se întemeieze pe o dispoziție conținută într-un act menționat la articolul 1 alineatul (2) din acest regulament care să fie „direct aplicabilă instituțiilor financiare”. În schimb, o astfel de condiție nu este reluată nici la articolul 17 alineatele (1) și (2) din regulamentul menționat, care privește deschiderea procedurii de anchetă, nici la articolul 17 alineatul (3) din același regulament, care privește emiterea de către ABE a unei recomandări. Astfel, limitarea exercitării competențelor pe care articolul 17 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 1093/2010 le conferă ABE numai la ipotezele care pun în discuție dispoziții de drept al Uniunii clare și necondiționate ar echivala cu stabilirea unei condiții suplimentare neprevăzute de aceste din urmă dispoziții.
- 90 Or, deși preambulul unui act al Uniunii poate preciza conținutul dispozițiilor acestui act și furnizează elemente de interpretare care sunt de natură să clarifice voința autorului actului respectiv, acesta nu are totuși valoare juridică obligatorie și nu poate fi invocat pentru a deroga de la înseși dispozițiile actului vizat și nici pentru a interpreta aceste dispoziții într-un sens contrar modului lor de redactare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2019, Puppink și alții/Comisia, C-418/18 P, EU:C:2019:1113, punctele 75 și 76, precum și jurisprudența citată).
- 91 Îndoielile instanței de trimitere cu privire la validitatea Recomandării EBA/REC/2014/02 privesc, pe de altă parte, împrejurarea că aceasta a fost adresată FGVB și BNB, în timp ce, potrivit acestei instanțe, la data acestei recomandări, BNB nu avea legătură cu sistemul național de garantare a depozitelor și nu era o autoritate competentă, în sensul articolului 4 punctul 2 subpunctul (iii) din Regulamentul nr. 1093/2010.
- 92 Din această dispoziție reiese că noțiunea de „autorități competente” în sensul acestui regulament desemnează, „în ceea ce privește sistemele de garantare a depozitelor, organismele care administrează aceste sisteme, în temeiul Directivei [94/19], sau autoritățile publice care supraveghează aceste sisteme, în temeiul respectivei directive, în cazul în care funcționarea sistemelor de garantare a depozitelor este administrată de o societate privată”.
- 93 Pe de altă parte, dispoziția menționată trebuie coroborată cu articolul 3 alineatul (1) din Directiva 94/19, care impune fiecărui stat membru să asigure instituirea și recunoașterea oficială pe teritoriul său a unui sau mai multor sisteme de garantare a depozitelor, precum și cu articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din această directivă, care lasă o marjă de apreciere statelor membre pentru a desemna autoritatea competentă să constate indisponibilitatea depozitelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punctul 99).
- 94 Or, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 107 din concluziile sale, în cadrul cauzei aflate la originea Hotărârii din 4 octombrie 2018, Kantarev (C-571/16, EU:C:2018:807), s-a stabilit că BNB era autoritatea competentă să constate indisponibilitatea depozitelor conform articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19.
- 95 În consecință, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica, în raport cu legislația bulgară aplicabilă la 17 octombrie 2014, data la care ABE a adresat BNB Recomandarea EBA/REC/2014/02, dacă aceasta din urmă era organismul însărcinat cu gestionarea sau, eventual, cu supravegherea sistemului național de garantare a depozitelor în conformitate cu Directiva 94/19 și în special dacă era autoritatea competentă să constate indisponibilitatea depozitelor în temeiul articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din această directivă.
- 96 În acest scop, acesteia îi revine sarcina de a verifica, printre altele, dacă este posibil să se interpreteze în conformitate cu această dispoziție articolul 36 din Legea privind instituțiile de credit, care atribuie BNB competența de a revoca în mod obligatoriu autorizația eliberată unei bănci atunci când aceasta nu își mai execută, de mai mult de șapte zile lucrătoare, angajamentele pecuniare devenite exigibile, atunci

când această neexecutare este direct legată de situația financiară a băncii respective, iar BNB consideră improbabil ca aceasta să execute angajamentele pecuniare respective într-un termen acceptabil, această decizie de revocare trebuind să fie luată în termen de cinci zile lucrătoare de la o asemenea constatare.

- 97 În orice caz, lipsa constatării indisponibilității depozitelor, în sensul articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, poate constitui o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii și poate permite angajarea răspunderii unui stat membru pentru încălcarea dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punctul 115).
- 98 Este adevărat că, în Recomandarea EBA/REC/2014/02, ABE a considerat că, în lipsa unui act explicit de constatare a indisponibilității depozitelor KTB, în sensul articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, decizia adoptată de BNB de a plasa KTB sub supraveghere specială și de a suspenda obligațiile acesteia putea fi asimilată unei asemenea constatări.
- 99 Cu toate acestea, astfel cum Curtea a statuat deja, indisponibilitatea depozitelor trebuie constatată printr-un act explicit al autorității naționale competente și nu poate fi dedusă din alte acte ale autorităților naționale, precum punerea sub supraveghere specială a unei bănci ale cărei depozite au devenit indisponibile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 73 și 77).
- 100 Rezultă că instanța de trimitere nu se poate baza, în vederea soluționării litigiului principal, pe premisa, contrară articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, astfel cum a fost acesta interpretat de Curte, potrivit căreia decizia BNB de a plasa KTB sub supraveghere specială și de a suspenda obligațiile acesteia poate fi asimilată unei constatări a indisponibilității depozitelor KTB.
- 101 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua parte a celei de a doua întrebări că Recomandarea EBA/REC/2014/02 este nevalidă, întrucât a asimilat decizia BNB de a plasa KTB sub supraveghere specială și de a suspenda obligațiile acesteia unei constatări a indisponibilității depozitelor, în sensul articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19.

Cu privire la a treia întrebare litera b)

- 102 Prin intermediul celei de a treia întrebări litera b), instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 a șaptea liniuță din Directiva 2001/24, citit în lumina articolului 17 alineatul (1) și a articolului 52 alineatul (1) din cartă, trebuie interpretat în sensul că o măsură de suspendare a plăților, ca măsură de supraveghere aplicată de o bancă centrală națională în vederea reorganizării unei instituții de credit, constituie o ingerință nejustificată și disproporționată în dreptul de proprietate al deponenților acestei instituții de credit, care poate constitui temeiul unui drept la despăgubire în beneficiul acestor deponenți pentru prejudiciile cauzate de o astfel de încălcare a dreptului Uniunii, chiar dacă s-au aplicat dobânzi convenționale pentru perioada vizată de această măsură, iar depozitele care depășesc quantumul garantat pot fi recuperate, cu dobânzi, în cadrul unei proceduri generale de faliment prevăzute de dreptul național.
- 103 În această privință, trebuie arătat că Directiva 2001/24, astfel cum reiese din considerentul (6) al acesteia, instituie un sistem de recunoaștere reciprocă a măsurilor luate de fiecare stat membru pentru refacerea viabilității instituțiilor de credit autorizate, fără a urmări armonizarea legislației naționale în această materie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 octombrie 2013, LBI, C-85/12, EU:C:2013:697, punctul 22, precum și Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctul 104).
- 104 În plus, contrar celor susținute de BNB, Directiva 2001/24 își poate găsi aplicarea într-o situație pur internă a unui stat membru. Astfel, după cum reiese din însuși modul de redactare a articolului 1 alineatul (1) interpretat în lumina considerentului (2) al directivei menționate, aceasta se aplică

instituțiilor de credit, în special în cazul în care au sucursale într-un alt stat membru decât cel al sediului statutar, precum și acestor sucursale. Pe de altă parte, chiar dacă Directiva 2001/24 urmărește să reglementeze în mod specific o situație susceptibilă să survină în cazul unor dificultăți în cadrul unei instituții de credit cu sucursale în alte state membre, nimic nu indică faptul că măsurile de reorganizare pe care le prevede se aplică numai unei astfel de situații transfrontaliere.

- 105 Conform articolului 2 a șaptea liniuță din Directiva 2001/24, trebuie considerate măsuri de reorganizare, în sensul acestei directive, măsurile care, pe de o parte, sunt destinate să mențină sau să restabilească situația financiară a unei instituții de credit și, pe de altă parte, pot afecta drepturile preexistente ale terților. Trebuie să fie luate în considerare în special printre aceste măsuri de reorganizare măsurile de suspendare a plăților, cu condiția, printre altele, astfel cum reiese din considerentul (6) și din articolul 3 alineatul (1) din directiva menționată, ca acestea să fi fost adoptate de o autoritate administrativă sau judiciară (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctul 110).
- 106 În plus, dat fiind că astfel de măsuri de suspendare a plăților, în sensul articolului 2 a șaptea liniuță din Directiva 2001/24, trebuie considerate ca punând în aplicare dreptul Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, ele trebuie să se conformeze drepturilor fundamentale consacrate de aceasta din urmă, în special dreptului de proprietate garantat la articolul 17 alineatul (1) (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctele 17-19, și Hotărârea din 13 iunie 2019, Moro, C-646/17, EU:C:2019:489, punctele 66 și 67, precum și jurisprudența citată).
- 107 Cu toate acestea, dreptul de proprietate garantat la articolul 17 alineatul (1) din cartă nu este o prerogativă absolută, iar exercitarea sa poate presupune restrângeri, cu condiția ca acestea, în conformitate cu articolul 52 alineatul (1) din cartă, să fie prevăzute de lege, să respecte substanța acestui drept și ca, prin respectarea principiului proporționalității, să fie necesare și să răspundă efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctele 69 și 70, precum și jurisprudența citată).
- 108 Din moment ce măsurile de suspendare a plăților, precum cele în discuție în litigiul principal, urmăresc să mențină sau să restabilească situația financiară a unei instituții de credit, trebuie să se considere că acestea răspund efectiv unui obiectiv de interes general recunoscut de Uniune. Astfel, serviciile financiare joacă un rol central în economia Uniunii, băncile și instituțiile de credit fiind o sursă esențială de finanțare pentru întreprinderi active pe diferitele piețe. În plus, băncile sunt deseori interconectate și multe dintre ele își exercită activitățile la nivel internațional. Acesta este motivul pentru care dificultățile uneia sau ale mai multor bănci riscă să se propage rapid la celelalte bănci fie în statul membru respectiv, fie în alte state membre. Acest lucru riscă, la rândul său, să producă efecte de contagiare negative în alte sectoare ale economiei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctul 50, precum și Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctul 72).
- 109 Este de competența instanței de trimitere să stabilească, ținând seama de ansamblul împrejurărilor ce caracterizează cauza principală, dacă măsurile de supraveghere în discuție constituie, având în vedere obiectivele urmărite, o intervenție disproporționată și intolerabilă care aduce atingere înseși substanței dreptului de proprietate al reclamantei din litigiul principal, în special dacă, având în vedere riscul iminent de pierderi financiare la care deponenții la KTB ar fi fost expuși în caz de faliment al acesteia, alte măsuri mai puțin constrângătoare, precum suspendarea parțială a plăților sau limitarea parțială a activităților KTB, ar fi permis obținerea aceluiași rezultat.

- 110 Or, din cererea de decizie preliminară reiese că măsurile de supraveghere în discuție în litigiul principal au avut o incidență limitată în timp și că, în această perioadă, în conformitate cu legislația națională, s-au aplicat dobânzi convenționale la angajamentele pecuniare suspendate. Pe de altă parte, pe lângă faptul că quantumul garantat al depozitelor la KTB a fost restituit reclamantei din litigiul principal prin intermediul FGVB, valoarea depozitelor sale care depășește quantumul garantat rămâne recuperabilă în cadrul procedurii de faliment inițiate împotriva acestei bănci.
- 111 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare litera b) că articolul 2 a șaptea liniuță din Directiva 2001/24, citit în lumina articolului 17 alineatul (1) și a articolului 52 alineatul (1) din cartă, trebuie interpretat în sensul că o măsură de suspendare a plăților aplicată de o bancă centrală națională unei instituții de credit, ca măsură de reorganizare destinată să mențină sau să restabilească situația financiară a acestei instituții, constituie o ingerință nejustificată și disproporționată în exercitarea dreptului de proprietate al deponenților la respectiva instituție dacă aceasta nu respectă conținutul esențial al acestui drept și dacă, având în vedere riscul iminent de pierderi financiare la care ar fi fost expuși deponenții în caz de faliment al instituției de credit, alte măsuri mai puțin constrângătoare ar fi permis atingerea aceluiași rezultat, ceea ce revine instanței de trimitere să verifice.

Cu privire la a treia întrebare literele c)-e)

- 112 Prin intermediul celei de a treia întrebări literele c), d) și e), care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă principiile enunțate de Curte în materia răspunderii unui stat membru pentru prejudiciile cauzate particularilor ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia dreptul particularilor de a obține repararea prejudiciului cauzat de autoritatea națională în cauză este condiționat, în primul rând, de anularea prealabilă a actului sau a omisiunii aflate la originea prejudiciului, în al doilea rând, de caracterul intenționat al prejudiciului și, în al treilea rând, de obligația particularului de a face dovada existenței unui prejudiciu material real și cert la momentul introducerii acțiunii în despăgubire.
- 113 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, principiul răspunderii statului pentru prejudiciile cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii care îi sunt imputabile este inerent sistemului tratatelor pe care aceasta se întemeiază. Particularii vătămați au un drept la despăgubire dacă sunt îndeplinite trei condiții, și anume ca norma de drept al Uniunii încălcată să aibă ca obiect conferirea de drepturi particularilor, încălcarea acestei norme să fie suficient de gravă și să existe o legătură directă de cauzalitate între respectiva încălcare și prejudiciul suferit de acești particulari (Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 92 și 94, precum și jurisprudența citată).
- 114 Deși dreptul Uniunii nu exclude ca răspunderea statului pentru încălcarea dreptului Uniunii să poată fi angajată în condiții mai puțin restrictive în temeiul dreptului național, acest drept se opune, în schimb, ca dreptul național să impună condiții suplimentare în această privință (Hotărârea din 4 octombrie 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 120 și 121, precum și jurisprudența citată).
- 115 Astfel cum s-a amintit la punctul 63 din prezenta hotărâre, articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19 constituie o normă de drept care urmărește să confere drepturi particularilor și care permite deponenților să introducă o acțiune în repararea prejudiciului cauzat prin rambursarea tardivă a depozitelor, lăsând în același timp instanței naționale sesizate cu o astfel de acțiune sarcina de a verifica, în primul rând, dacă lipsa constatării indisponibilității depozitelor în termenul de cinci zile lucrătoare prevăzut în această dispoziție, în pofida faptului că erau întrunite condițiile enunțate cu claritate în respectiva dispoziție, constituie, în împrejurările în cauză, o încălcare suficient de gravă, în

sensul dreptului Uniunii și, în al doilea rând, dacă există o legătură de cauzalitate directă între această încălcare și prejudiciul suferit de deponent (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, punctul 117).

- 116 Pe de altă parte, trebuie amintit că, în conformitate cu principiul autonomiei procedurale, în lipsa unor reglementări ale Uniunii în materie, revine ordinii juridice interne din fiecare stat membru sarcina de a desemna instanțele competente și de a stabili modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor în justiție destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii. Astfel, din moment ce condițiile privind angajarea răspunderii statului sunt îndeplinite, aspect care trebuie stabilit de instanțele naționale, în cadrul dreptului național al răspunderii, îi revine statului sarcina de a repara consecințele prejudiciului cauzat particularului prin încălcarea dreptului Uniunii în cauză, sub rezerva ca condițiile stabilite de legislațiile naționale aplicabile în acest scop să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile reclamațiilor asemănătoare întemeiate pe o încălcare a dreptului național (principiul echivalenței) și să nu fie concepute astfel încât să facă, în practică, imposibilă sau excesiv de dificilă obținerea reparării prejudiciului (principiul efectivității) (Hotărârea din 4 octombrie 2018, *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 122 și 123, precum și jurisprudența citată). Respectarea acestor două principii trebuie analizată ținând seama de locul pe care îl ocupă normele în cauză în ansamblul procedurii, de desfășurarea acesteia și de particularitățile acestor norme în fața diferitor instanțe naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2019, *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, punctul 31 și jurisprudența citată).
- 117 În ceea ce privește, mai precis, principiul efectivității, de fiecare dată când se ridică problema dacă o prevedere procedurală internă face imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite particularilor de ordinea juridică a Uniunii, trebuie luate în considerare, dacă este cazul, principiile care stau la baza sistemului jurisdicțional național, precum protecția dreptului la apărare, principiul securității juridice și buna desfășurare a procedurii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 decembrie 1995, *Peterbroeck*, C-312/93, EU:C:1995:437, punctul 14, Hotărârea din 14 decembrie 1995, *van Schijndel și van Veen*, C-430/93 și C-431/93, EU:C:1995:441, punctul 19, Hotărârea din 15 martie 2017, *Aquino*, C-3/16, EU:C:2017:209, punctul 53, precum și Hotărârea din 11 septembrie 2019, *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, punctul 42).
- 118 În lumina acestor considerații este necesar să se răspundă la întrebările adresate.
- 119 În ceea ce privește prima condiție procedurală prevăzută de dreptul național, în temeiul căreia introducerea de către un particular a unei acțiuni în repararea prejudiciilor pretins cauzate de o încălcare a dreptului Uniunii este condiționată de anularea prealabilă a actului sau a omisiunii aflate la originea prejudiciului, instanța de trimitere precizează că o astfel de condiție nu poate fi îndeplinită în cauza principală, din moment ce măsurile de supraveghere și de reorganizare adoptate de BNB în privința KTB nu au avut ca destinatari particularii, în special deponenții la această instituție de credit, și, prin urmare, aceștia nu ar putea introduce în mod valabil o acțiune în anulare împotriva unor asemenea măsuri.
- 120 Or, o astfel de condiție poate face excesiv de dificilă obținerea reparării prejudiciilor ocazionate de încălcarea dreptului Uniunii atunci când, în practică, anularea actului sau a omisiunii aflate la originea acestor prejudicii este exclusă sau foarte limitată și, în consecință, nu este rezonabil să se impună o astfel de condiție persoanei vătămate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 143, 146 și 147).
- 121 În ceea ce privește a doua condiție prevăzută de dreptul național, referitoare la caracterul intenționat al comportamentului autorității publice sau al agentului aflat la originea prejudiciului, dreptul Uniunii se opune unei reglementări naționale care subordonează dreptul particularilor de a obține repararea prejudiciului condiției suplimentare, care depășește încălcarea suficient de gravă a dreptului Uniunii, întemeiată pe caracterul intenționat al acestui comportament, precum cea care decurge din

articolul 79 alineatul 8 din Legea privind instituțiile de credit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, *Kantarev*, C-571/16, EU:C:2018:807, punctele 126-128 și punctul 5 a doua liniuță din dispozitiv).

- 122 În ceea ce privește a treia condiție prevăzută de dreptul național, care impune reclamantului să facă dovada că a suferit un prejudiciu real și cert la momentul introducerii acțiunii în despăgubire, trebuie amintit că obligația particularilor vătămați de a stabili corespunzător cerințelor legale întinderea prejudiciului suferit ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii constituie, în principiu, o condiție de angajare a răspunderii statului pentru aceste prejudicii.
- 123 Din cererea de decizie preliminară reiese că reclamanta din litigiul principal a cuantificat în mod clar prejudiciile pe care susține că le-a suferit ca urmare a încălcărilor dreptului Uniunii pe care le impută BNB. Astfel, în cadrul primului capăt de cerere, reclamanta a evaluat la 8 627,96 BGN (aproximativ 4 400 de euro) prejudiciul suferit cu titlu de dobânzi legale aplicate quantumului garantat al depozitelor sale la KTB, pentru perioada cuprinsă între data începerii stării de insolvență a acestei bănci și data la care i-au fost restituite quantumurile garantate ale depozitelor sale. În cadrul celui de al doilea capăt de cerere, reclamanta din litigiul principal a estimat la 44 070,90 BGN (aproximativ 22 500 de euro) prejudiciul său cu titlu de quantum al depozitelor sale care depășeau plafonul quantumului garantat.
- 124 Instanța de trimitere consideră că al doilea capăt de cerere formulat de reclamanta din litigiul principal nu privește un prejudiciu real și cert, ci un prejudiciu care nu s-a materializat încă, din moment ce procedura falimentului, în cadrul căreia reclamantei din litigiul principal i s-ar putea restitui sumele care depășesc quantumul garantat al depozitelor sale, nu s-a încheiat încă. Cu toate acestea, deși o astfel de împrejurare trebuie luată în considerare în cadrul examinării pe fond a acțiunii principale, ea este lipsită de orice relevanță în ceea ce privește admisibilitatea acestei acțiuni.
- 125 În această privință, trebuie amintit că, întrucât repararea prejudiciilor cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii trebuie să fie corespunzătoare prejudiciului suferit, de natură să asigure o protecție efectivă a drepturilor lor (*Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame*, C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79, punctul 82, precum și *Hotărârea din 29 iulie 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe*, C-620/17, EU:C:2019:630, punctul 46), instanțele naționale sunt îndreptățite să se asigure că protecția drepturilor garantate de ordinea juridică a Uniunii nu duce la o îmbogățire fără justă cauză a avânzilor-cauză (a se vedea în acest sens *Hotărârea din 13 iulie 2006, Manfredi și alții*, C-295/04-C-298/04, EU:C:2006:461, punctul 94).
- 126 Cu toate acestea, trebuie amintit de asemenea că protecția efectivă a dreptului la repararea prejudiciilor cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii trebuie să permită o acțiune în răspundere întemeiată pe daune iminente și previzibile cu suficientă certitudine, chiar dacă prejudiciul nu poate fi încă cuantificat cu precizie (a se vedea prin analogie *Hotărârea din 2 iunie 1976, Kampffmeyer și alții/CEE*, 56/74-60/74, EU:C:1976:78, punctul 6).
- 127 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare literale c)-e) că dreptul Uniunii, în special principiul răspunderii statelor membre pentru prejudiciile cauzate particularilor ca urmare a încălcării dreptului Uniunii, precum și principiile echivalenței și efectivității, trebuie interpretat în sensul că:
- nu se opune unei reglementări naționale care subordonează dreptul particularilor de a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii de anularea prealabilă a actului administrativ sau a omisiunii administrative aflate la originea prejudiciului, cu condiția ca această anulare, chiar dacă este necesară pentru cererile similare întemeiate pe o încălcare a dreptului național, să nu fie, în practică, exclusă sau foarte limitată;

- se opune unei reglementări naționale care subordonează dreptul particularilor de a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii condiției întemeiate pe caracterul intenționat al prejudiciului cauzat de autoritatea națională în cauză;
- nu se opune unei reglementări naționale care subordonează dreptul particularilor de a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii condiției de a face dovada unui prejudiciu real și cert la momentul introducerii acțiunii, sub rezerva ca această condiție, pe de o parte, să nu fie mai puțin favorabilă decât cele aplicabile cererilor asemănătoare întemeiate pe o încălcare a dreptului național și, pe de altă parte, să nu fie concepută astfel încât să facă imposibilă sau excesiv de dificilă, având în vedere particularitățile cazurilor concrete, exercitarea unui asemenea drept.

Cu privire la prima întrebare

- 128 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă principiile echivalenței și efectivității trebuie interpretate în sensul că impun unei instanțe sesizate cu o acțiune în despăgubire întemeiată formal pe o dispoziție de drept național referitoare la răspunderea statului pentru prejudiciile rezultate dintr-o activitate administrativă, dar în susținerea căreia sunt invocate motive întemeiate pe încălcarea dreptului Uniunii ca urmare a unei astfel de activități, să califice din oficiu această acțiune ca fiind întemeiată pe neîndeplinirea obligațiilor care decurg, pentru statele membre, din articolul 4 alineatul (3) TUE.
- 129 Instanța de trimitere precizează în această privință că, în cadrul unei acțiuni în răspunderea statului care rezultă din activitatea jurisdicțională, introdusă în temeiul *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Codul de procedură civilă), instanța competentă este obligată să califice din oficiu o astfel de acțiune ținând seama de împrejurările pe care se întemeiază aceasta. În schimb, în cadrul unei acțiuni în despăgubire introduse în temeiul APK, precum cea în discuție în litigiul principal, instanța competentă nu poate califica din oficiu o astfel de acțiune și, astfel, dacă este cazul, nu poate aplica din oficiu dreptul Uniunii.
- 130 Trebuie amintit cu titlu introductiv că justițiabilii trebuie să dispună de o cale de atac jurisdicțională care să le permită să apere drepturile care le sunt garantate de dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 mai 2020, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU și C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, punctele 142-144), în special dreptul la despăgubire, care, atunci când sunt întrunite condițiile referitoare la angajarea răspunderii statului, amintite la punctul 113 din prezenta hotărâre, își găsește în mod direct temeiul în dreptul Uniunii.
- 131 Astfel cum s-a amintit la punctul 116 din prezenta hotărâre, în lipsa unei reglementări a dreptului Uniunii în materie, problema calificării juridice a unei acțiuni intră, în temeiul principiului autonomiei procedurale, sub incidența dreptului intern al fiecărui stat membru, sub rezerva respectării principiilor echivalenței și efectivității.
- 132 În ceea ce privește, pe de o parte, principiul echivalenței, este lipsit de relevanță faptul că, în temeiul dreptului național, instanța sesizată cu o acțiune formulată în temeiul APK, prin care se urmărește angajarea răspunderii statului pentru prejudiciile rezultate dintr-o activitate administrativă, nu are posibilitatea de a califica din oficiu această acțiune ținând seama de împrejurările pe care se întemeiază aceasta, în condițiile în care o instanță sesizată cu o acțiune formulată în temeiul Codului de procedură civilă, prin care se urmărește angajarea răspunderii statului pentru prejudicii ca urmare a unei activități jurisdicționale, este obligată să efectueze o asemenea calificare.

- 133 Astfel, principiul echivalenței implică un tratament egal al acțiunilor întemeiate pe o încălcare a dreptului național și al celor, similare, întemeiate pe o încălcare a dreptului Uniunii, iar nu echivalența normelor procedurale naționale aplicabile unor litigii de natură diferită cum sunt, în cauza principală, litigiul civil, pe de o parte, și litigiul administrativ, pe de altă parte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punctul 34).
- 134 Pe de altă parte, principiul efectivității, amintit la punctul 117 din prezenta hotărâre, nu obligă instanța sesizată, în temeiul dreptului național, cu o acțiune în răspunderea statului pentru prejudiciile cauzate particularilor ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii să califice din oficiu această acțiune ca fiind întemeiată pe articolul 4 alineatul (3) TUE, în măsura în care nicio dispoziție a dreptului național nu împiedică această instanță să examineze motivele întemeiate pe încălcarea dreptului Uniunii invocate în susținerea acțiunii. Astfel, o soluție contrară ar fi de natură să facă imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea de către persoanele vătămate a dreptului lor la repararea prejudiciului întemeiat pe dreptul Uniunii.
- 135 Această interpretare nu este repusă în discuție de jurisprudența Curții potrivit căreia principiul efectivității nu impune, în principiu, instanțelor naționale să invoce din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea dispozițiilor dreptului Uniunii, atunci când examinarea acestui motiv le-ar impune depășirea cadrului litigiului astfel cum a fost acesta delimitat de părți, întemeindu-se pe alte fapte și circumstanțe decât cele pe care și-a întemeiat cererea partea care are un interes în aplicarea dispozițiilor respective (Hotărârea din 14 decembrie 1995, van Schijndel și van Veen, C-430/93 și C-431/93, EU:C:1995:441, punctul 22, Hotărârea din 7 iunie 2007, van der Weerd și alții, C-222/05-C-225/05, EU:C:2007:318, punctele 36 și 41, precum și Hotărârea din 26 aprilie 2017, Farkas, C-564/15, EU:C:2017:302, punctul 32).
- 136 Astfel, din moment ce reclamantul a invocat efectiv un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului Uniunii pentru a stabili răspunderea statului, examinarea acestui motiv de către instanța națională competentă nu îl va obliga, în mod normal, să depășească limitele litigiului astfel cum a fost delimitat de această parte.
- 137 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că principiile echivalenței și efectivității trebuie interpretate în sensul că nu impun unei instanțe sesizate cu o acțiune în despăgubire întemeiată formal pe o dispoziție de drept național privind răspunderea statului pentru prejudicii rezultate dintr-o activitate administrativă, dar în susținerea căreia sunt invocate motive întemeiate pe încălcarea dreptului Uniunii ca urmare a unei astfel de activități, să califice din oficiu această acțiune ca fiind întemeiată pe articolul 4 alineatul (3) TUE, în măsura în care această instanță nu este împiedicată de dispozițiile de drept național aplicabile să examineze motivele întemeiate pe încălcarea dreptului Uniunii invocate în susținerea acestei acțiuni.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 138 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) Articolul 7 alineatul (6) din Directiva 94/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 1994 privind sistemele de garantare a depozitelor, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/14/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2009, trebuie interpretat în sensul că dreptul deponentului la despăgubire pe care îl prevede acoperă numai restituirea, prin sistemul de garantare a depozitelor, a depozitelor indisponibile ale acestui**

deponent, în limita cuantumului stabilit la articolul 7 alineatul (1a) din această directivă, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/14, ca urmare a constatării indisponibilității, de către autoritatea națională competentă, a depozitelor deținute de instituția de credit în cauză, în conformitate cu articolul 1 punctul 3 subpunctul (i) din directiva menționată, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/14, astfel încât articolul 7 alineatul (6) din aceeași directivă, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/14, nu poate să întemeieze, în beneficiul deponentului menționat, un drept la repararea prejudiciului cauzat de restituirea tardivă a cuantumului garantat al tuturor depozitelor sale sau de o supraveghere defectuoasă din partea autorităților naționale competente față de instituția de credit ale cărei depozite au devenit indisponibile.

- 2) Dispozițiile articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/14, coroborate cu dispozițiile articolului 7 alineatul (6) și ale articolului 10 alineatul (1) din aceeași directivă trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale sau unei clauze contractuale în temeiul căreia un depozit la o instituție de credit ale cărei plăți au fost suspendate nu devine exigibil decât ca urmare a revocării de către autoritatea competentă a autorizației bancare eliberate acestei instituții și cu condiția ca deponentul să fi solicitat în mod expres restituirea acestui depozit. În temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, orice instanță națională sesizată cu o acțiune în repararea prejudiciului pretins cauzat prin restituirea cuantumului garantat al unui astfel de depozit în afara termenului prevăzut la articolul 10 alineatul (1) din această directivă, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/14, este obligată să înlăture această reglementare națională sau această clauză contractuală în vederea soluționării acestei acțiuni.
- 3) Articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea bancară europeană), de modificare a Deciziei nr. 716/2009/CE și de abrogare a Deciziei 2009/78/CE a Comisiei, citit în lumina considerentului (27) al acestuia, trebuie interpretat în sensul că o instanță națională trebuie să ia în considerare o recomandare a Autorității bancare europene adoptată în temeiul acestei dispoziții, în vederea soluționării litigiului cu care este sesizată, în special în cadrul unei acțiuni prin care se urmărește angajarea răspunderii unui stat membru pentru prejudicii cauzate unui particular ca urmare a neaplicării sau a aplicării incorecte sau insuficiente a dreptului Uniunii aflat la originea procedurii de anchetă care a condus la adoptarea acestei recomandări. Particularii vătămați prin încălcarea dreptului Uniunii constatată printr-o astfel de recomandare, chiar dacă nu sunt destinatarii acesteia, trebuie să se poată întemeia pe recomandarea menționată pentru a obține constatarea, în fața instanțelor naționale competente, a răspunderii statului membru în cauză ca urmare a respectivei încălcări a dreptului Uniunii.

Recomandarea EBA/REC/2014/02 a Autorității bancare europene din 17 octombrie 2014, adresată Balgarska Narodna Banka (Banca Națională bulgară) și Fond za garantirane na vlogovete v bankite (Fondul de garantare a depozitelor bancare), cu privire la măsurile necesare pentru a se conforma Directivei 94/19/CE, este nevalidă, întrucât a asimilat decizia Balgarska Narodna Banka (Banca Națională bulgară) de a plasa Korporativna trgovska banka AD sub supraveghere specială și de a suspenda obligațiile acesteia unei constatări a indisponibilității depozitelor, în sensul articolului 1 punctul 3 subpunctul (i) din Directiva 94/19, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/14.

- 4) Articolul 2 a șaptea liniuță din Directiva 2001/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 aprilie 2001 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit, citit în lumina articolului 17 alineatul (1) și a articolului 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretat în sensul că o măsură de suspendare a plăților aplicată de o bancă centrală națională unei instituții de credit, ca măsură de reorganizare destinată să mențină sau să restabilească situația financiară a acestei instituții,

constituie o ingerință nejustificată și disproporționată în exercitarea dreptului de proprietate al deponenților la respectiva instituție dacă aceasta nu respectă conținutul esențial al acestui drept și dacă, având în vedere riscul iminent de pierderi financiare la care ar fi fost expuși deponenții în caz de faliment al instituției de credit, alte măsuri mai puțin constrângătoare ar fi permis atingerea acelorași rezultate, ceea ce revine instanței de trimitere să verifice.

- 5) Dreptul Uniunii, în special principiul răspunderii statelor membre pentru prejudiciile cauzate particularilor ca urmare a încălcării dreptului Uniunii, precum și principiile echivalenței și efectivității, trebuie interpretat în sensul că:
- nu se opune unei reglementări naționale care subordonează dreptul particularilor de a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii de anularea prealabilă a actului administrativ sau a omisiunii administrative aflate la originea prejudiciului, cu condiția ca această anulare, chiar dacă este necesară pentru cererile similare întemeiate pe o încălcare a dreptului național, să nu fie, în practică, exclusă sau foarte limitată;
 - se opune unei reglementări naționale care subordonează dreptul particularilor de a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii condiției întemeiate pe caracterul intenționat al prejudiciului cauzat de autoritatea națională în cauză;
 - nu se opune unei reglementări naționale care subordonează dreptul particularilor de a obține repararea prejudiciului suferit ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii condiției de a face dovada unui prejudiciu real și cert la momentul introducerii acțiunii, sub rezerva ca această condiție, pe de o parte, să nu fie mai puțin favorabilă decât cele aplicabile cererilor asemănătoare întemeiate pe o încălcare a dreptului național și, pe de altă parte, să nu fie concepută astfel încât să facă imposibilă sau excesiv de dificilă, având în vedere particularitățile cazurilor concrete, exercitarea unui asemenea drept.
- 6) Principiile echivalenței și efectivității trebuie interpretate în sensul că nu impun unei instanțe sesizate cu o acțiune în despăgubire întemeiată formal pe o dispoziție de drept național privind răspunderea statului pentru prejudicii rezultate dintr-o activitate administrativă, dar în susținerea căreia sunt invocate motive întemeiate pe încălcarea dreptului Uniunii ca urmare a unei astfel de activități, să califice din oficiu această acțiune ca fiind întemeiată pe articolul 4 alineatul (3) TUE, în măsura în care această instanță nu este împiedicată de dispozițiile de drept național aplicabile să examineze motivele întemeiate pe încălcarea dreptului Uniunii invocate în susținerea acestei acțiuni.

Semnături